

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

**KÉZIRATKÉNT KIADJA AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT**

5. ÉVFOLYAM

1959. 6. SZÁM

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

KIADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

5.évf.

1959.

6.sz.

Dux, W.:

A TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁROS HIVATÁSÁNAK KÉRDÉSÉHEZ

Azoknak a feladatoknak a betöltéséhez, amelyek egy szocialista államban a tudományos könyvtárakra várnak, olyan munkatársakra van szükség, akiknek teljesítőképessége, a munkához való viszonya és képzettsége arányban áll az egyre növekvő igényekkel és feladatokkal. Ilyen korban, amikor a könyvtáros hivatásáról való felfogás állandóan változik, meglepő, hogy ebben a kérdésben általában, speciálisan pedig a tudományos könyvtárak személyzete utánpótlásának kérdésében viszonylag kevesen foglalnak állást. Kunze "Bibliotheksverwaltungslehre" (1) (Könyvtártan) c. tankönyvében megtaláljuk a könyvtári dolgozók valamennyi kategóriájának pontos jellemzését. De eltekintve ettől a műtől, s néhány olyan cikktől, amelyek tulajdonrészt a közművelődési könyvtárakban dolgozó könyvtáros és könyvtári munkaerő hivatásával foglalkoznak, az el-

mult évek szakirodalmának átnézése igen gyatra eredménnyel jár. A szóbanforgó problémákkal kapcsolatban kisebb vita alakult ki 1954-1955-ben egy cikk alapján (2), amely kérdésessé tette a tudományos könyvtárosi hivatás létjogosultságát. A szerző egyoldalú és nem eléggé megalapozott álláspontját többen visszautasították (3). De persze a vitacikkek általában bizonyos helytelen állítások helyesbitésére és visszautasítására szorítottak, amélkül, hogy a témával kapcsolatban valami lényegesen újat mondtak volna. Werner Rittner ~~nek~~ egy cikke a könyvtáros hivatásáról általában, néhány tájékoztató közlemény és a könyvtárosképzési szakbizottság két jelentése (1953-ból, 1954-ből) (5), - amelyek természetesen ma már részben elavultak -, ez minden, amit még ezzel a témával kapcsolatban az elmúlt évek szakirodalmában találunk. Fontosnak tartjuk - mégpedig az NDK-beli fejlődés szempontjából is - Horst Kunze jelentését a szakképzés helyzetéről a Szovjetunióban (6), Jaroslav Drtina cikkét a csehszlovák könyvtárosképzésről, ⁷ valamint Werner Dube két cikkét: "Internationale Konferenz über Probleme der Hochschulausbildung für Bibliothekare in Prag" (A könyvtárosképzés problémáiról tartott prágai nemzetközi konferencia) és "Aktuelle Ausbildungsfragen" (A könyvtárosképzés aktuális kérdései) (7a).

E néhány figyelemreméltó cikk ellenére is az a benyomásunk, hogy Georg Leyh-nek a tudományos könyvtárosság hagyományára támaszkodó művében (8) kifejezett gondolatok mindmáig a legjelentősebb megnyilatkozások közé tartoznak, amelyek ezzel a témával kapcsolatban újabban elhangzottak. Meglepő, hogy a tudományos beosztású könyvtárosok új tanulmányi és vizsgarendje, amelyet a "Merkblatt über die Ausbildung der Mitarbeiter an Wissenschaftlichen Bibliotheken" (9) ismertetett röviden és amelynek az előnyeit Horst Kunze (10) abban látja - és joggal -, hogy a szaktárgy elsajátítását a jövőbeni könyvtárosi hivatásra való készség szelleme hatja át, mindeddig nem igen keltett figyelemreméltóbb visszhangot a szakajtóban. Mint ismeretes, ez a szabályzat azok mellett a tulajdonképpeni könyvtártudományi tanulmányok mellett, amelyeket a Humboldt-Egyetemen működő Könyvtártudományi Intézet folytatnak, valamint az alapvető társadalomtudományi tanulmányok mellett még az említett egyetem valamelyik szakjának elvégzését, valamint az orosz, angol, francia és latin nyelv kielégítő ismeretét is megkívánja. Az a körül-

mény, hogy e szabályzat körül nem alakult ki vita, valamint az a tény, hogy a tudományos könyvtárak igyekeznek teljesíteni társadalmi feladataikat és legjobb tudásuk szerint résztvesznek az NDK-ban a szocializmus építésében, arra enged következtetni, hogy a szabályzat mindenkit teljesen kielégít és alkalmas annak megalapozására, hogy szocialista könyvtárainkat az eljövendő évtizedekre magas képzettségű munkaerővel lássuk el. Bizonyos jelenségek azonban arra mutatnak, hogy a helyzetnek ilyesféle értékelése túlságosan optimisztikus lenne. Így például - hogy itt csak néhány jelenséget ragadjunk ki a többi közül - igen nélkülözzük a fiatal könyvtárosnemzedék publikációit, amelyekben komoly társadalmi tudattól áthatva tanulmányoznák, milyen feladat és milyen szerep vár a könyvtárakra és a könyvtártudományra egy szocialista államban. Azután hol vannak azok a dolgozók, akik alapos szakmai ismereteik alapján hídat vernének könyvtáraink és a termelőüzemi gyakorlati munka között? Van-e elegendő, könyvtárosok által készített, a legmagasabb tudományos igényeknek megfelelő és társadalmi szempontból jelentős ajánló bibliográfiánk? Kétségtelenül rámutathatunk néhány örvendetes tényre; de még igen kis számban kérnek szót éppen azok a fiatalabb kollégáink, akik már a teljes értékű szakmai kiképzés előnyeit élvezhették. Igaz, hogy e könyvtárosok egy része tul van terhelve szakmai és társadalmi feladatokkal, s nincs ideje hosszabb lélegzetű tudományos munkára. A felettes állami szervek és társadalmi szervezetek feladata, hogy megteremtsék e dolgozóink termékeny alkotó tevékenységének külső előfeltételeit. Másrészt viszont az is bizonyos, hogy nem valamennyi tudományos beosztásban dolgozó könyvtáros van túlterhelve hivatalos és társadalmi munkával; nyilvánvalóan az igazi tudományos munkához szükséges akarat és képesség hiányzik némelyikükből. Más esetekben viszont úgy látszik, hogy a kiképzés során történt mulasztás: nem mutattak rá elég nyomatékosan a kulturális, gazdasági és könyvtárpolitikai súlyponti kérdésekre, úgyhogy némelyik kollégánk kevésbé fontos és sürgős kutatási és munkaterületek iránt mutat érdeklődést.

De szubjektív szempontból is tisztázatlannak látszik a helyzet. Egyik fiatal kollégánk például kémiát és könyvtártudományt tanul, azzal a szándékkal, hogy tudományos könyvtáros legyen. Még nem elégti ki teljesen ennek a két önmagában is heterogén anyagnak a tanulása,

bármilyen sürgős szükség lenne is természettudományi szakismeretekkel rendelkező könyvtárosokra. A természettudományi kar professzorai és a kollégák nem tekintik teljes értékű kollégának, mivel "később mégiscsak könyvtáros lesz belőle." De azért a vizsgákon ugyanolyan teljesítményt várnak el tőle, mint a "valódi kémikusoktól". Nehéz kvantitatív elemzésekkel bajlódni és közben tudja, hogy ezeknek sohasem fogja a gyakorlatban hasznát venni. Minthogy a szűkebb értelemben vett könyvtártudomány-nak és a kémiának semmi közvetlen kapcsolata nincsen, fiatal kollégánk különleges megterhelésnek érzi ezeket a vele szembe támasztott egészen eltérő jellegű követelményeket.

Itt azt az ellenvetést lehetne tenni, hogy a tudományos könyvtárossi hivatás nagyonis magas követelményeket támaszt és egyéb tanulmányi ágakban is meglehetősen hasonló a helyzet. De nézzünk egy további példát, amely, akárcsak az előbbi eset, ilyen vagy hasonló körülmények között szintén előfordulhat. Egy másik kollégánk geológiát és könyvtártudományt tanul, ugyancsak azzal a céllal, hogy "tudományos könyvtáros" legyen. Jó szellemi képességei megkönnyítik számára, hogy mindkét tudományágban elsajátítsa a szükséges ismereteket. Hála gyors felfogásának, a könyvtárban majd nemcsak tulajdonképpeni szakterületén, hanem sok rokon szakterületen is teljes értékű szakértőként működhet. Munkája súlypontját eleinte természetesen a geológia tanulmányozásában látja. A szűkebb értelemben vett könyvtártudományi tanulmányokat egyelőre mellékesen is el tudja végezni: természettudományi szaktárgya iránt viszont személyes elhivatottságot érez. Nem forog-e fenn annak a veszélye, hogy egy ilyen értékes munkaerő a tanulmányok végeztével a könyvtárügy számára elvész? Hiszen a geológiának is szüksége van jó szakemberekre. S ha mégis úgy érzi ez a hallgató, hogy kötelessége hű maradni a könyvtárügyhöz, lehet, hogy bizonyos keserűséggel lép erre a pályára, mivel nem lát arra lehetőséget, hogy szűkebb szakterületére vonatkozó mélyebb ismereteit és gyakorlati tudását ezen a pályán is teljes mértékben hasznosítsa. E példákkal szemben természetesen pozitív kimenetelű példákat is fel lehet hozni; mégis az a tény, hogy ilyen esetek előfordulhatnak, arra kell, hogy indítson bennünket, hogy a tudományos könyvtárossi hivatásának és képzésének problémáit az adott helyzetre tekintettel megvitassuk.

A könyvtárossi hivatás értelme és célja egy szocialista államban más

hangsúlyt kap, mint egy kapitalista államban. A könyvtárosnak a szocialista társadalommal szembeni fokozott felelőssége és azok a növekvő igények, amelyeket ez a társadalom a könyvtárakkal szemben támaszt, azt jelenti, hogy megváltozik az az út is, amely ehhez a hivatáshoz vezet. Egész sereg ilyen alapvető változás van magában a képzés menetében; az utánpótlást jelentő fiatal munkaerők az NDK-ban ezeket ma már mint magától értetődő követelményeket fogadják el és itt most nem szükséges ismertetni őket. Egyetlen ponton mutatkozik a nézetekben bizonyos hasonlóság a szocialista és kapitalista könyvtári körök között: ez valamely meghatározott szakterületű főiskolai végzettség követelménye. Ehhez kapcsolódnék a tulajdonképpeni könyvtárosképzés valamilyen formája; ezen a ponton azután már meglehetősen eltérnek a nézetek. Ismert nyugatnémet könyvtárosok ezt az alapelvet meglehetősen egyértelműen fogalmazták meg: "bizonyos nagyságot elérő tudományos könyvtárak könyvtárosi gárdája - gondolok itt például a német egyetemi könyvtárakra - mint egy "Universitas litterarum" az egyetemi karok összességét kell, hogy képviselje, vagyis olyan könyvtárosokból kell hogy álljon, akik saját elmélyedő tanulmányaik alapján tudják, mit jelent a történeti-filológiai, a jog- és államtudományi, a teológiai, a természettudományi és orvostudományi kutatás". (11) - "A régi jó könyvtörténeti tanulmányok, bizonyos történeti és filológiai ismeretekkel kiegészítve, tesznek leginkább alkalmassá e feladat betöltésére. Egy orvos, vegyész, vagy mérnök már eleve kevesebb hajlamot érez, hogy elássa magát a könyvtárügybe és a könyvtártudományba és, legalábbis az egyetemi könyvtárban, mint szakreferens felesleges is". (12) E két neves könyvtáros véleménye megegyezik abban, hogy a leendő tudományos könyvtáros számára kiindulópontként valamilyen főiskolai szak elvégzését tartja szükségesnek. S bár eltérés is van a két idézetben foglalt vélemény között, mégis mindkettőből kiviláglanak az említett követelményhez fűződő probléma.

A főiskolai végzettség dogmája, mint a könyvtárosi hivatás gyakorlásának leglényegesebb alapja, a 19. század társadalmi viszonyai között alakult ki. E korszaknak, valamint a 20. század első felének neves személyiségei, akiknek tudományos teljesítménye a filológia, a jogtudomány és a teológia területén épp olyan jelentős volt, mint a könyvtári munka területén, egyéniségük súlyával döntően hozzájárultak e dogma megerősö-

déséhez. A polgári forradalom győzelme Franciaországban és a 19. század-
beli Németország haladó erői ugyancsak hozzájárultak a könyvtárügy fej-
lődéséhez. A könyvtári munkát egyéb kötelezettségeik mellett mellékesen
végző vagy megérdemelt színekurának tekintő hercegi nevelők és udvari
könyvtárosok korszaka végérvényesen lejárt. A szervilis udvaroncok és
érdektelen tollforgatók helyére professzorok léptek, akik oktatói tevé-
kenységük mellett könyvtári hivatalukat esetleg személyes érdekelttség-
ből és részben eredményesen látták el a könyvtárosi hivatás ismert kép-
viselői (13) által megfogalmazott követelményeknek megfelelően 1870 kö-
rül ezeket a professzor-könyvtárosokat lassanként főfoglalkozásu, hiva-
tásos könyvtárosok váltották fel; az új könyvtárostestület azt a célt
tűzte maga elé, hogy az elődeitől átvett hagyományokat, amennyire lehet,
folytatja.

De nemcsak a polgári osztály akkor még részben haladó erőinek kö-
szönhető, hogy a könyvtárügy a 19. században jelentősen fellendült és
hogy a könyvtárosi hivatásról olyan kép alakult ki, amely szerint a
humanisztikus egyetemi tanulmányok a legjobb felkészülés a könyvtárosi
tevékenység gyakorlására. E kornak egy másik jelensége is hozzájárult
ahhoz, hogy a kiképzésnek ez a formája a gyakorlatban is bevált: a 19. szá-
zad a tudományos élet specializálódásának és a természettudományok viha-
ros fejlődésének a korszaka. Ez a specializálódás azonban még nem volt
olyan előrehaladott, mint napjainkban. Ez azt jelenti, hogy a 19. század
elején már rég lejárt ugyan az enciklopédisták korszaka, akik koruk tu-
dományának az egészét megközelítőleg át tudták tekinteni, de azért a
tudománynak azt a néhány nagyobb szakterületét, amelyet a különféle egye-
temi fakultások képviseltek, egyetlen személy is át tudta megközelítőleg
tekinteni. Hogy a német egyetemi könyvtárak személyzeti összetétele, mint
valami "Universitas litterarum" a karok összességét képviselje (14),
a 19. század könyvtári viszonyai között értelmes és teljesíthető követel-
mény volt. Hogy a 60-70 év előtti könyvtáraknak ebben az "Universitas
litterarum"-ában a természettudomány képviselői vagy egészen hiányoztak,
vagy ritkán lehetett velük találkozni, ez abban a korban nem jelentett
okvetlenül nagy fogyatékossgot. A kimondott "könyvtártudomány"-tól el-
térően a természettudomány számára a könyv a kutatásnak nem tárgya, ha-
nem csak eszköze. Ezért a természettudományok fejlődésének abban a
stádiumában a kutatás általában beérte viszonylag kevés szakkönyvvel,

ahogy ezt a 19. századi bibliográfiák és katalógusok is bizonyítják. Az állománynak ezt az aránylag kis részét a laikus is fel tudta dolgozni és a használat számára fel tudta tárni.

Jelenleg azonban lényegesen más a helyzet. A természettudomány egyes ágainak specializálódása rendkívüli mértékű. A régi egyetemi fakultások már nem alkotnak összefüggő egységet, hanem egyes tanulmányi ágakra estek szét. Új tudomány támadt: a technika (műszaki tudományok), amely különösen erős hajlamot mutat a specializálódásra. A szocialista építés távlatai azt mutatják, hogy a racionális munkamegosztásra tekintettel a szűkebb területre szorító feladatok megoldására magasfoku képzettségű szakemberekre lesz szükség. A dialektikus materializmus világnézetében megtalálják ugyan a szakemberek a közös tudományos alapot, s megismerik és szakterületükön is alkalmazni tudják a természet és a társadalom legáltalánosabb törvényeit. A közös világnézeti alap azonban semmiképpen sem teszi képessé például a hajóépítő mérnököt arra, hogy nagyfrekvenciás szakemberként működjék. Ha az egyetemi könyvtárakban és más nagy könyvtárakban szakemberre van szükség, valamennyi fontosabb szakterület számára, s ezeket az embereket az egyetemeken, főiskolákon jelenleg fennálló oktatási lehetőségek között akarjuk kiképezni, ez annyit jelent, hogy tudományos munkaerőkben olyan mérvű igény jelentkezik, amelyet a gyakorlatban - különféle okokból - nemcsak kielégíteni, de igazolni sem lehet. Ha megtartjuk a mostani tanmenetet, aligha lehet a jelenlegi helyzeten változtatni. A könyvtárak tehát ilyen értelemben sohasem fognak teljes szakmunkatársi gárdával rendelkezni és a tudomány és technika bizonyos súlyponti kérdéseinek gyakorlati megoldásában úgy segítenek magukon, ahogy tudnak.

A dilemma valóban kielégítő megoldására mégis megvan a lehetőség, ha elhatározzuk, hogy a tudományos könyvtárosok képzésében egészen új utakra térünk. Ilyen döntő lépés megtétele előtt azonban meg kell fontolnunk, mi is váltaképpen a könyvtáros tulajdonképpeni feladata. Jaroslav Drtina említett cikkében (A könyvtárosképzés Csehszlovákiában) egyértelmű választ ad erre a kérdésre: "Nem valamely szakterület elméleti és gyakorlati problémáinak kutatása és megoldása, hanem valamely szakterület iródmájával való munka". (15) A szakirodalom alapos ismeret-

te, valamely tudományág helyzetének, problémáinak és módszertanának az áttekintése, alapos betekintés a tudományágak egymás közötti összefüggéseibe és általában a természet és társadalmi összefüggések törvényszerűségeibe, rendszeres gondolkozás, valamint bizonyos pedagógiai érzék: elsősorban ezek a feltételei annak, hogy a tudományos könyvtáros kielégítően meg tudja oldani a reá váró feladatokat. Azok a képességek ellenben, amelyeket a jövőendő laboratóriumi vegyész, a boncteremben dolgozó orvos, a rajztáblán és a logarléccel dolgozó mérnök sajátítanak el hosszadalmas tanulmányaik folyamán, a könyvtáros számára nagyban és egészben felesleges ballasztot jelentenek. Még a speciális természet-tudományi és műszaki feladatokkal megbízott könyvtáros számára is elegendő, ha a tudományos képzésre szolgáló és példaként említett intézményekben, azután pedig néhány nagyobb termelő üzemben, mint hospitáló bizonyos időt eltölt. Az alapvető társadalomtudományi tanulmányoktól, a szűkebb értelemben vett könyvtártudományi képzéstől és az említett tájékozódó jellegű munkáktól eltekintve a szakképzést szélesebb alapokra kellene helyezni és itt is inkább az illető szakterület irodalmából kellene kiindulni. Ebből a célból össze lehetne állítani néhány olyan tanulmányi területet, amelyek a jelenlegieknél lényegesen átfogóbbak lennének. Annak jellemzésére, hogy milyen kiterjedésű tanulmányi területekre gondolunk, csak példaképpen sorolunk fel itt néhány kombinációs lehetőséget.

1. Filozófia, pszichológia, pedagógia, művészet.
2. Gazdaságtudomány és jogtudomány. Történelem, földrajz, néprajz.
3. Német nyelv és irodalom, angol nyelv, északi nyelvek.
4. Egyéb modern nyelvek:
 - a/ Orosz, cseh, lengyel, magyar, finn
 - b/ Francia, román, spanyol, olasz
5. Régi nyelvek és keleti nyelvek (latin, görög, kínai; az arab és héber nyelv elemi ismerete)
6. A szervetlen természettel foglalkozó tudományok (fizika, kémia, földtan). Matematika. Csillagászat. Műszaki tudományok.
7. A szerves természettel foglalkozó tudományok (biológia, növénytan, állattan, antropológia). Orvostudomány. Mezőgazdasági tudományok.

Függetlenül attól, hogy milyen lesz a tanulmányi területek végleges felosztása, arra kell törekednünk, hogy legalább a népkönyvtárakban a gyűjtőkörükbe eső valamennyi szakterület ellátására legalább egy tudományos munkaerő álljon rendelkezésre. A tudományoknak 7-9 tanulmányi területre való felosztásával ezt a célt az egyetemi könyvtárakban és sok más nagykönyvtárban el lehetne érni. Az egyes tanulmányi területeken folyó kiképzés természetesen lényegesen különbözni fog a szaktárgy tanulásának attól a formájától, amelyet a jelenlegi tanulmányi szabályzat előír. Ekkor ugyanis nem az lesz többé a cél, hogy germanistákat, jogászokat, fizikusokat, mérnököket stb. képezzünk ki, akik mellékesen a könyvtárosi hivatásra is felkészülnek, hanem hogy tudományos könyvtárosokat neveljünk, akik bizonyos szaktudományi ismereteket is szereznek, szoros kapcsolatban a tulajdonképpeni hivatásukra való felkészüléssel és későbbi, konkrét feladataik szigorú szem előtt tartásával.

Az bizonyos, hogy a könyvtárosképzés ilyen alapvetően új szabályozása eleinte nehézségekbe fog ütközni és a terv megvalósítása ellen a legkülönbözőbb érveket fogják felhozni. Hallani fogunk olyan hangokat, hogy a könyvtárosképzésnek ez a célja nem kívánatos és kedvezőtlenebb a jelenlegi megoldásnál; mások gyakorlatilag kivihetetlennek fogják tartani ilyenféle tervnek a megvalósítását. Valószínűleg arra a tényre is rá fognak mutatni, hogy a tudományos könyvtárosok iránti létszámgigény csekély és hogy aránylag kisszámú hallgató kedvéért viszonylag nagy docensi gárdával és tekintélyes intézetekkel felszerelt speciális főiskolákat kellene felállítani, mivel például a Humboldt Egyetem tanrendje egyáltalán nem egyezik a javasolt tanmenettel. Anélkül, hogy itt most meg tudnók itélni, vajon a jelenlegi fakultásokon az első félévekben tartott előadások és gyakorlatok mennyiben jöhetnek tekintetbe a fent ismertetett képzés szempontjából és hogy vajon a tudományos könyvtárosok kiképzésének tervét mennyiben lehetne egyeztetni tantervük többi részével, megfontolandónak tartjuk, nem lehetne-e ezt a kérdést a potsdami Pedagógiai Főiskola keretei között megoldani. Itt ugyanis adva van a kiképzés céljának bizonyos alapvető egyezése, különösen ha arra a nevelői funkcióra gondolunk, amelyet a könyvtáraknak is kétségtelenül be kell tölteniük. A szaktudományi képzéshez való alkalmazkodást itt talán könnyebb lenne megvalósítani. A

pedagógiai és pszichológiai szaktárgyak helyére mindenestre a szűkebb értelemben vett könyvtártudományi tárgyak kerülnének, a jövőbeni könyvtáros tanrendjében.

Az kétségtelen, hogy a "technikai" nehézségeket végeredményben lehet győzni, ha abban mindnyájan egyetértünk, hogy a társadalmi fejlődés jelenlegi szakaszában nemcsak kívánatos, de szükséges is új utakat keresni a tudományos könyvtárosi hivatásra való képzésben. Ezzel szemben hébe-hóba olyan vélemények is elhangzanak majd, hogy a képzésnek ez az új formája a könyvtárosi hivatás "tudományosságát" veszélyezteti. Hivatkoznak rá, hogy a könyvtárosnak meg kell szereznie valamilyen szakterületen a legmagasabb tudományos fokozatot, hogy könyvtárosi hivatása mellett "igazi tudósként" kutató és irányító munkát is tudjon végezni. Ilyen véleményekkel szemben hangsúlyozni kell, hogy éppen a javasolt főiskolai képzés a tudományos tevékenység jelentős területeit teszi hozzáférhetővé a könyvtáros számára s ezenfelül szoros, elszakíthatatlan kapcsolatban van hivatásának gyakorlati feladataival. Szaktudományi és társadalomtudományi képzettsége képessé teszi rá, hogy a divergáló és egyre inkább specializálódó egyes tudományágak között, valamint ezek és filozófiai alapjuk, a dialektikus materializmus között a kapcsolatot biztosítsa. A rendkívül gyorsan fejlődő szaktudományok számos területén az a veszély fenyeget, hogy elveszítik a rokon szaktudományokkal való kapcsolatot. Hasonlóképpen, sok tudós nincs világosan tudatában annak, hogy azok az alapvető tételek és szabályok, amelyek érvényességét saját szakterületén is felismerte és amelyeket ott állandóan alkalmaz, végső fokon a természet és a társadalom legáltalánosabb törvényeiből vezethetők le és hogy szaktudományának ismeretei is világnézetünk érvényességét erősítik meg újra és újra. E hiányosságoknak a szakirodalom és saját kutatómunkája segítségével való pótlása a könyvtáros feladata, amelynek tudományosságát és társadalmi jelentőségét nem lehet elvitatni.

Az egyre inkább specializálódó tudományágak antitéziséből egy új "Universitas litterarum" szintézise fejlődik ki. E folyamat meggyorsításában való közreműködés: nem lényeges és tudományos feladata-e a könyvtárosnak?

JEGYZETEK

1. KUNZE, Horst: Bibliotheksverwaltungslehre. (Könyvtártan.) Leipzig 1956. 42-56.p.
2. DRUBIG, Gert: Die Stellung des Bibliothekers in wissenschaftlichen Bibliotheken. (A könyvtáros helyzete a tudományos könyvtárakban.) = Der Bibliothekar, 1954. 8.Jg. 677-679.p.
3. VOGEL, Dieter: Bemerkungen zur Stellung des Bibliothekers an wissenschaftlichen Bibliotheken. (Megjegyzések a könyvtárosnak a tudományos könyvtárakban való helyzetéhez.) = Der Bibliothekar. 1955. 9.Jg. 82-83.p.
DUX, Werner: Wissenschaftliche Bibliotheken ohne Bibliothekare? (Tudományos könyvtárak könyvtárosok nélkül?) = Der Bibliothekar. 1955. 9.Jg. 169-171.p.
HAUPTMANN, Annemarie: Die Stellung des Bibliothekers in wissenschaftlichen Bibliotheken. (A könyvtáros helyzete a tudományos könyvtárakban.) = Der Bibliothekar. 1955. 9.Jg. 242-244.p.
SPECK, Dietlind: Die Stellung des Bibliothekers in Instituts- und Fakultätsbibliotheken. (A könyvtáros helyzete az intézeti és kari könyvtárakban.) = Der Bibliothekar. 1955. 9.Jg. 244-245.p.
ROLOFF, Heinrich: Zum Berufsanliegen des Bibliothekers. (A könyvtáros hivatásának kérdéséhez.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1955. 69.Jg. 295-298.p.
4. RITTNER, Werner: Der Bibliothekar in unserer Republik. (A könyvtáros köztársaságunkban.) = Der Bibliothekar. 1957. 11.Jg. 1123-25.p.
5. JOOST, Siegfried: Bericht der Bibliothekskommission für Ausbildungsfragen. (Erstattet auf der Tagung der wissenschaftlichen Bibliothekare in Berlin am 23. Sept. 1953.) (A könyvtárosképzési szakbizottságnak a tudományos könyvtárosok 1953. szeptember 23-i berlini konferenciájára készített jelentése.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1954. 68.Jg. 113-122.p.
Aus der Arbeit der Bibliothekskommission für Ausbildungsfragen. (A könyvtárosképzési szakbizottság munkájából.) = Aus der Arbeit der wissenschaftlichen Bibliotheken in der Deutschen Demokratischen Republik. Leipzig 1955. 32-48.p.
6. Eindrücke von der sowjetischen Bibliothekspraxis. KUNZE, Horst: Ausbildung. (A szovjet könyvtári gyakorlatról szerzett benyomások. Könyvtárosképzés.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen, 1957. 71.Jg. 134-138.p.
7. DRTINA, Jaroslav: Das bibliothekarische Ausbildungswesen in der ČSR. (A könyvtárosképzés Csehszlovákiában.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1957. 71.Jg. 175-189.p.
- 7a. Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1958. 72.Jg. 69-75. és 133-137.p.

8. LEYH, Georg: Die Bildung des Bibliothekars. /A könyvtárosképzés./
Kopenhagen, 1952.
9. Merkblatt über die Ausbildung der Mitarbeiter an wissenschaftlichen Bibliotheken. Hrg. v. d. Bibliothekskommission für Publikationen und Ausbildungsfragen beim Staatssekretariat für Hochschulwesen. (A Bibliothekskommission für Publikationen und Ausbildungsfragen beim Staatssekretariat für Hochschulwesen feljegyzése a tudományos könyvtárak dolgozóinak képzéséről.) Berlin, 1956.
10. JUNKE, Horst: Bibliotheksverwaltungslære. 2. Aufl. Leipzig, 1958. 46.p.
11. JUCHHOFF, Rudolf: Der Bibliothekar in seiner Zeit. (A könyvtáros a maga korában.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1957. 4. Jg. 162.p.
12. LEYH, Georg: Die Bildung des Bibliothekars. Kopenhagen 1952. 93.p.
13. EBERT, Friedrich Adolf: Die Bildung des Bibliothekars. (A könyvtárosképzés). 2. Ausg. Leipzig 1820. 58-61.p.
SCHRETTINGER, Martin: Handbuch der Bibliothekswissenschaft. (A könyvtártudomány kézikönyve) Wien 1834. 149.p.
KLETTE, Anton: Die Selbständigkeit des bibliothekarischen Berufes mit Rücksicht auf die deutschen Universitäts-Bibliotheken. (A könyvtárosi hivatás önállósága, tekintettel a német egyetemi könyvtárakra.) Leipzig 1871. - Figyelemreméltó, hogy szerző jobbnak látta, hogy ezt az első kiadást névtelenül jelentesse meg.
14. L. a 11. jegyzetet.
15. DRTINA, Jaroslav: Das bibliothekarische Ausbildungswesen in der ČSR. (A könyvtárosképzés Csehszlovákiában.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1957. 71. Jg. 182.p.

Eredeti cím: Zum Berufsbild des wissenschaftlichen Bibliothekars.

Megjelent: Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1959. 1.sz. 32-40.p.

OSzK.ford.sz.: 2111.

Lelièvre, P.:

KÖNYVTÁROSKÉPZÉS FRANCIAORSZÁGBAN

A franciaországi könyvtárosképzés szervezetének és szellemének megismeréséhez ismernünk kell a könyvtárak rendszerét. Vannak ugyanis könyvtárak, melyeknek személyzete közvetlenül az államtól s amelyeké a községektől vagy bizonyos közintézményektől függ.

A Nemzetnevelésügyi Minisztérium alá tartozó Direction des Bibliothèques de France-tól (Franciaországi Könyvtárak igazgatóság) függő könyvtárak bonyolult csoportot alkotnak. A párisi Bibliothèque Nationale, a strassburgi és algériai nemzeti könyvtár, valamennyi egyetemi könyvtár, a nagy tudományos testületek és bizonyos nem egyetemi (sajlegü főiskolák) könyvtárai éppenugy e csoportba tartoznak, mint bizonyos számú nagy városi könyvtár és központi községek könyvtár.

Mind ezekben a könyvtárakban az ugynevezett tudományos tisztviselői karnak, azaz a könyvtárosoknak, könyvtárőröknek, főkönyvtárőröknek közös tisztviselői státuszuk van. Kiválogatásuk évente nyílt versenypályázaton történik. Haladásuk feltételei azonosak, s bármily beosztást kaptak is a versenyvizsga után, pályájuk során módjukban áll változtatni helyüket s átmenni pl. egy közművelődési könyvtárról egy egyetemi könyvtárba vagy akár a párisi Nemzeti Könyvtárba.

Az állami könyvtárosok beosztása, pályájuk iránya, egyetemi és tudományos képesítésüktől, tanulmányaik során megnyilvánult hajlamaiktól és végül alkalmasságuktól függ. Nem volna ésszerű dolog kutató hajlamu könyvtárost közművelődési könyvtári szolgálatban foglalkoztatni, ahol elégségtelen az igen különböző származása

és műveltségü olvasókkal való érintkezés. Másfelől a közművelődési könyvtárak munkájához szükséges képességeknek semmi hasznát sem lehetne venni az állománygyarapítás vagy feldolgozás munkájában.

Ez a státus voltaképpen elég új. Csak közvetlenül a háború után dolgozták ki és 1950 óta lépett életbe. Addig a francia könyvtárak három csoportra oszlottak:

a./ Olyan könyvtárak, ahol a történész és a középkorkutatás szaktudása hasznos, sőt nélkülözhetetlen. Ezek között vannak mind- azok a nagy általános tudományos könyvtárak, amelyek régi anyagot és kéziratokat őriznek.

b./ A francia egyetemi könyvtárak, - amelyek új alapításuak és - a kivételektől eltekintve - nem rendelkeznek a XIX. századot megelőző jelentékeny anyaggal.

c./ A városi könyvtárak, ahol nincs jelentős régi anyag.

Nagy vonásokban ilyen rendszer érvényesült 1920 és 1939 között. Lényegében az jellemezte, hogy mindentféle könyvtár - sőt minden intézmény - sajátos módon maga válogatta ki személyzetét, és a könyvtárosi foglalkozás szigorúan tagolt volt.

Hogyan készül fel ma jövő foglalkozására az egyetemi hallgató, aki könyvtáros akar lenni? Hogy a könyvtárosi magasabbfoka képesítés tanfolyamára és előkészítő gyakorlatára beiratkozhasseék, már birtokában kell lennie bizonyos egyetemi fokozatoknak: három bölcsészettudományi, két természettudományi vagy egy jogi licenciátum vizsga letételét kell igazolni vagy pedig a l'École des Chartes-t vagy egy magasabb tanárképző rendszer növendékének kell lennie. S vélemben, a jelöltek túlnyomó része már teljes licenciátusu, egyesek pedig főiskolai diploma birtokában vannak, amikor a könyvtárosi tanfolyamra beiratkoznak. Egyes hallgatók a könyvtárosképző megnyitásakor azt remélték, hogy ezzel egyidejűleg egyetemi tanulmányaikat is folytathatják majd. A könyvtárosi magasabb diploma megszerzésére való előkészülés azonban nagyon igénybeveszi a hallgatókat és az átlagos jelöltek egész munkaidejét leköti.

A tananyag olyan, amilyent a könyvtáros-iskolák mindenütt elő- irnak. A történelemnek és a könyvtechnikának, a kézzel írott könyvtől egész a mi korunkig, azért biztosítanak különleges helyet, mert

- amint már mondtuk - általános könyvtáraink ~~szervezése~~ többé vagy kevésbé fontos, de rendszerint igen gazdag régi gyűjteménnyel rendelkezik.

A bibliográfiáról szóló előadások az általános bibliográfiára (a bibliográfiai módszerek története, a bibliográfiák bibliográfiája, egyetemes bibliográfia, nemzeti és nemzetközi bibliográfiák) vonatkozó anyagon felül kiterjednek szakbibliográfiákra is. (Humán tudományok, tiszta tudományok, szépművészet, alkalmazott- és műszaki tudományok.)

Külön igazgatási előadássorozat ismerteti meg a hallgatókkal a könyvtárak általános szervezetét, a könyvtárakban alkalmazott tudományos, műszaki, igazgatási személyzet, segédszemélyzet és munkások munkáját megszabó szabályzatokat és az intézmények pénzügyi igazgatásának módját.

Ami a könyvek feldolgozását illeti, bizonyos számú elméleti előadás foglalkozik a katalógusok történetével, Készítésük módját, szerkesztésük elvi kérdéseit nagyszámú gyakorlati órán tanulják meg a hallgatók. Itt a könyvek, és az idők folyamán kezelésre váró egyéb dokumentumok (kéziratok, ősnymtatványok, ritka és értékes művek, kötések, metszetek, térképek csakugy mint a mikrofilmek) katalógusainak megszerkesztését gyakorolják. A hivatalos kiadványok és a fontos idegennyelvű tudományos művek katalógizálásának gyakorlására is mód van.

Igen jelentékeny - talán a legjelentékenyebb - teret tartották fenn a tantervben a könyvtárak szervezése és működése, másként mondván, a biibliotekonomia számára. A könyvtárak szervezetéről, igazgatásáról és műszaki problémáiról szintén tartanak néhány előadást. A hangsúly a francia könyvtárak szervezetének ismertetésére esik, de a külföldi példákra történő számos utalás alkalmat ad a hallgatóknak arra, hogy hozzájuk személeti formákat jobban megbecsüljék és hogy előnyeit és hibáit egyaránt megismerjék.

A könyvtár-építészettel, a berendezéssel kapcsolatos problémákkal terjedelmes előadássorozat foglalkozik. Fontos ugyanis, hogy a könyvtárosok tájékozottak legyenek a könyvtár tervezése során felvetődő kérdésekben, akár araktárakról, a belső szolgálati helyiségek-

ről, akár az olvasótermekről legyen is szó. Ugyanugy pontosan ismerniük kell a könyvhigiéniát, fűtési, szellőztetési és világítás-technikai kérdéseket is. A bibliotekonómia keretében előadásokat tartanak a gyűjtemények gyarapításának módjáról, a kötelepéldány szolgáltatásról, a belföldi és nemzetközi cseréről.

Az osztályozás különböző típusait történeti kialakulásuk sorrendjében mutatják be, még mielőtt rátérnének a könyvtárakban használatos különböző szakozási eljárások ismertetésére. A gyűjtemények feltárását, a dokumentáció technikai eszközeit (különösen a fényképezési eljárásokat), ismertető előadások is szerepelnek a tantervben, hogy a hallgatók legalább nagyjából tájékozódjanak minden olyan dokumentációs technikai eljárásról, amelyet ma a világban alkalmaznak.

Az elméleti oktatást kiegészítő gyakorlati foglalkozásokat a könyvtár-vezetők irányításával kis csoportokban végzik a hallgatók. A gyakorlatok a nagy könyvtárakban tett látogatásokkal egészülnek ki. Felmerülhet az a vélemény, hogy ezek a gyakorlatok, bármily sokoldalúak és teljeseek is, mégsem nyújthatják az egy könyvtárban töltött, huzamosabb ideig tartó gyakornokság minden előnyét.

Az ismertetett tanterv alapján a tanítás Párisban, a Bibliothèque Nationale-ben folyik. Franciaországnak még nincsenek könyvtáros-iskolái, ami kétségtelenül hiány. A jelenlegi szervezet azonban jelent bizonyos előnyöket is a hallgatók számára. Így például azt, hogy bejuthatnak a Bibliothèque Nationale bizonyos osztályaira, különösen a reference, a bibliográfiai és a feldolgozási osztályokra. Ez nagyon megkönnyíti képzésüket. Az előadásokat egyetemi tanárok adják elő. Az általános bibliográfia és a könyvtörténet kivételével a többi tárgy számára még nem lehetett állandó előadó professzort választani. Így a tanterv anyagát több könyvtáros között osztották fel, akik vagy a Nemzeti Könyvtárban dolgoznak, vagy az egyetemi könyvtárak, vagy a nagy városi könyvtárak tisztviselői. A gyakorlatok vezetői, szintén könyvtárosok, akik a megfelelő elméleti oktatást végző előadók irányításával működnek.

A hallgatóknak van egy kis segédkönyvtárak, mely a képzéshez szükséges kézikönyvekből és dokumentum-gyűjteményből áll. (Hasonmások, régi művek példányai, stb.)

Az előadások, mint a francia egyetemeken általában, november elején kezdődnek és májusban érnek véget; a vizsgák május végétől június elejéig tartanak. A könyv történetére vonatkozó előadássorozat 38 órából áll (25 alkalommal másfél-másfél óra); a gyakorlati munka 27 órát tesz ki. A bibliográfiáról szóló előadásoknak, a különböző tudományágak bibliográfiájának kérdéseit is beleértve, 40 órát szentelnek. A címfelvételnél - s ez nem meglepő - a gyakorlati munkának van viszonylag a legnagyobb fontossága, ez 50 órát foglal le, míg az elméletet 10 egyórás előadáson adják elő. A könyvtárak igazgatása 6 előadásból és 4 óra gyakorlatból áll. Ami a bibliotekonómiát illeti, 63 órát tesznek ki az előadások és 10 órát szentelnek gyakorlatnak; ehhez járul még bizonyos számú könyvtárban tett tanulmányi látogatás.

Amint látható, a hallgatók munkája kemény erőfeszítést jelent. A feladatok elkészítése, vagy az előadásokra való készület, jegyzeteik átnézése és a nélkülözhetetlen olvasmányok elolvasása hetenkint legalább 40-50 óras készületet igényel. Látnivaló, hogy ilyen körülmények között nagyon nehéz még egy másik tanulmányt is folytatniok vagy teljes munkaidőt jelentő foglalkozást is vállalniok. De azért éppen az utóbbi évek legjobb jelöltjei közül többen félidős alkalmazottak voltak valamelyik könyvtárban; a magasabb oklevél megszerzésére való előkészület éve azonban így kivételes erőfeszítést követel.

Az írásbeli vizsgák tárgyai:

- dolgozat az írott és nyomtatott könyv történetéről és előállításáról,
- dolgozat valamely a bibliográfiára vonatkozó általános kérdésről,
- dolgozat valamely könyvtárszervezeti tárgyról,
- fordítás a jelölt által választott (német, angol, arab, spanyol, olasz, portugál vagy orosz) élő nyelvből, szótár használattal.

Ezeket a vizsgákat gyakorlati vizsgák követik: latin és modern nyelven írt művek címfelvételre szerzők és tartalom szerint.

A szóbeli vizsgálatok anyaga ugyanaz: a könyv története és előállítása szakbibliográfiák, igazgatás, bibliotekonomia. Ezen felül a jelöltek még egy vizsgát tesznek maguk választotta tárgyából, még pedig vagy a latin, illetve francia paleográfiából, vagy idegen nyelvű szöveg értelmezéséből, vagy szabad előadás is tartható a könyv nevelő és művelő szerepére vonatkozó valamely kérdésről.

1957-ben 59-en jelentkeztek a vizsgára; közülök az írásbeli vizsgálat alapján 36-ot bocsátottak szóbeli vizsgálatra, amit 32 jelölt tett le sikerrel. Érdekes megfigyelni, milyen egyetemi végzettségük voltak a jelöltek és mit hallgattak szakképzésük előtt: legtöbben a klasszikus filológiát abszolválták, utánuk a történelem, majd az élő nyelvek, végül a bölcsélet licenciátusának birtokosai.

A magasabbfokú könyvtárosi oklevelet a nemzetnevelésügyi miniszter adja; ez olyan képesítést jelent, amelynek birtokosa a közszolgálat különféle ágaiban megelőzheti az alkalmazást kereső jelölteket.

Legtöbbször - s ez érthető - arra törekszik, hogy valamelyik könyvtárnál vagy olyan intézménynél működjen, amely a Könyvtárak Igazgatósága alatt áll. Ehhez azonban előbb még alkalmaztatási versenyvizsgát kell tenniük. Megjegyzendő, hogy ilyen versenyvizsga minden állami tisztviselőre kötelező, s nemcsak a tudományos jellegű állások betöltésére jellemző. A versenyvizsga szervezete legnagyobb mértékben figyelembe veszi, hogy a jelöltek milyen szakmai képzettséget szereztek a magasabb könyvtárosi oklevél megszerzésére való készültségük során. Nem arról van tehát szó, hogy újra számon kérjék tőlük a már feltételezett ismereteket. E vizsgák fő célja a jelölt értelmességének, ítélőképességének, szellemi fejlettségének, könyvtárosi hivatástudatának megállapítása. Az írásbeli vizsga tárgya is "a könyvekre és könyvtárakra vonatkozó valamely általános jellegű kérdés".

A jelölteket, ha elérték az átlagot, szóbeli vizsgára bocsátják; ennek során a következőkre vonatkozólag kell megfelelniük:

- egy kérdés a könyvtárak szervezetéről és működéséről,
- másik kérdés a könyvtárak adminisztratív és pénzügyi igazgatásáról; (a jelöltek a két tétel mindegyikéhez kérhetnek tájékoztató irodalmat; az előkészületre egy félóra áll rendelkezésükre,)

- a harmadik tétel a vizsgabizottsággal folytatott beszélgetésből vagy vitából áll azon könyvtárak kérdéseiről, amelyeket a jelöltek tanulmányaik folyamán vagy munkájuk közben alaposabban megismertek. A konzultációs kérdést maga a jelölt állapítja meg.

Olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja a versenyvizsga néhány adata. Ezeket az 1954 októberi versenyvizsgáról szóló jelentésből vettük. (Rapport sur le concours d'octobre 1954.), amely az egyetlen kiadott ilyen dokumentum.⁺ Ezt 9 állás betöltésére tartották. A versenyvizsgán résztvevő 52 jelölt közül 12 férfi és 40 nő volt. 19-en voltak közülük állás nélkül, illetve csak ideiglenes alkalmazásban; a többiek mind közkönyvtárakban működtek.

A jelöltek közül 21 bocsáttatott szóbeli vizsgára az írásbeli vizsgán elért átlag alapján; az írásbeli vizsga tétele ez volt:

"A könyvtárakat néha így osztályozzák: megőrző, kutató és "fogyasztó" könyvtárak. Mi a véleménye ezekről a megkülönböztetésekről?"

A végül is felvett 9 jelölt mind tanári képesítésű egyén volt, sőt, 8-nak magasabb tanulmányok végzéséről is volt oklevele, amelyet tudvalevőleg csak komoly doktori értekezés útján lehet megszerezni. A legjobb fokokon minősített jelöltek nemesak a francia könyvtárak pontos ismeretéről tettek tanúságot, hanem arról is, hogy széleskörű tájékozottságuk van a külföldi, nevezetesen az angol, amerikai és német könyvtárakról is.

Mint a fentiekből is kitűnik, a könyvtárosi pályára jelentkezők tulnyomó része humán diplomával rendelkezik. Természettudományi, orvosi vagy műszaki tudományos képzettségű jelöltek az utóbbi években egyáltalán nem jelentkeztek. Ez a körülmény annál aggasztóbb, mert tudományos könyvtáraink igen gyors ütemben fejlődnek, viszont sok olyan, a nemzeti nevelést szolgáló intézményben vagy munkaterü-

+Vö.: "Rapport sur le concours ouvert le 2 décembre 1958 pour le recrutement de bibliothécaires". = Bulletin des Bibliothèques de France, 1959. 4. ann. 3. no. 129-134. p. OSzK.ford.sz.: 2081.

leten nincsenek képzett könyvtárosaink, ahol ezekre szükség volna. Azt hiszem azonban, hogy ez a hiányosság minden ország legtöbb könyvtárában fennáll. A tudományos és műszaki fejlődés a legjobb elemeket a vonzóbb és főleg sokkal jobban fizetett kutatói vagy mérnöki pályák felé tereli.

Másik verseny is fenyegetheti és fenyegeti is már a könyvtárakat, az oktatásügy versenye. Attól tartunk, hogy a következő években azt kell látnunk: az irodalomszakos hallgatók egy része inkább fordul majd az oktatói, mint a könyvtárosi pálya felé.

A francia könyvtárosok képzése arra törekszik, hogy egyrészt biztos és határozott gyakorlati ismereteket adjon az olyan munkákban, amilyen a címfelvétel és a bibliográfia, a gyűjtemények gondozása, a szakozás stb., másfelől arra, amit "a foglalkozás általános kulturájának" nevezhetünk. Más szóval a következőkre törekszünk: fogékonnyá tenni szellemüket a felbukkanó problémák iránt s az állandó jellegű és általános dolgoknak az esetlegesektől és járulékosaktól való megkülönböztetésére. Igyekszünk megmutatni a hallgatóknak a bibliotékonómia kérdései között fennálló összefüggéseket és azt, hogy a könyvtár tervéből, irányából hogyan folynak szinte szükségszerűen a szervezeti teendők (osztályok, csoportok stb. létesítése), a gyűjtemények tagolásának, az egyes katalógusok szerkesztésének megoldásai.

Az egyes tudományágak fokozódó differenciálódása - különösen a természettudományok terén - azonban oda vezet, hogy a könyvtári ismeretek mellett egyre nagyobb mennyiségű speciális, szakmai ismeretre is szükség van. Ez felveti a könyvtáros és a szakember fokozottabb együttműködését számos könyvtári feladat (állománygyarapítás, szakozás, stb.) megoldásában.

A könyvtáros és szakember viszonya különbözőképpen szabályozható. Csábító elgondolás volna, a következő: a nagy gyakorlattal rendelkező könyvtáros valamilyen dokumentációs központban vagy

szakintézményben szerezné meg a szükséges tudományos ismereteket. De mennyi időre volna szükség ahhoz, hogy a könyvtáros például az orvostudományban vagy az atomfizikában nélkülözhetetlen ismereteket elsajátíthassa? Másik terv: a szakember (orvos, vegyész vagy fizikus), akit érdekelnek a dokumentáció kérdései, - vállalja a könyvtáros gyakorlati és hivatásbeli ismereteinek megszerzését, hogy később ezeket a tennivalókat lássa el. Elméletileg mind a két terv kifogástalan. A gyakorlatban azonban mindkettő több nehézségbe ütközik. Nagyon valószínű azonban, hogy ezentul - és ezt a közeli jövő csak megerősítheti majd - a szakkönyvtár működése csak a könyvtárosok és szakemberek együttműködésével lehet megnyugtató.

A kis és közép nagyságu könyvtárak nagy számában - a pillanatban a 15-30 000 lakosu, nagyszámu francia városra gondolunk - olyanfoku szakképzésre, amelyet a könyvtárosok magasabb diplomája jelent, ugy látszik, nincs mindenütt szükség. Ezekben a könyvtárakban, melyeket egyfelől a helyi értelmiség, másfelől a liceumok és kollégiumok tanárai és magasabb osztályu tanulói látogatnak, a bibliográfiai tájékoztatás az alapvető művek használatára szorítkozik. A régi anyag viszonylag jelentéktelen s különben is a kéziratok és ösnyomtatványok katalógusai rendszerint már régen elkészültek. A könyvtáros tevékenysége tehát mindenek előtt a könyvtár olvasó közönségére, vagyis a felnőtt- és ifjúsági kölcsönző-szolgálatra, valamint a gyermekkönyvtár munkájára irányul. Gazdag általános műveltség, a mai problémák iránt való élénk érdeklődés itt legalább olyan fontos, mint mélyenjáró szakképzettség. Itt a legfontosabb, hogy a könyvtáros megbízható gyakorlatot szerezzen, de ezenfelül ki kell fejleszteni benne értelmi, erkölcsi és társadalmi felelősségének teljes tudatát. Ezek a meggondolások a Könyvtárak Igazgatóságát arra készítették, hogy rendszeresítsen egy kevésbé magasrendű diplomát, a könyvtáros teendők végzésére való alkalmasságot igazoló bizonyítványt. Eredetileg az volt a cél, hogy a városi közkönyvtárakat hozzáértő személyzettel lássák el. A későbbiek során kitűnt azonban, hogy ez a tanterv bizonyos kiegészítő tárgyak felvételével igen hasznos lehet az üzemi könyvtárak vezetésével megbízott könyvtárosok, - sőt

t bizonyos további módosításokkal a laboratóriumi és intézeti könyvtárosok számára is.

Megbízható tájékoztatás, gyors dokumentáció, alapos bibliográfiai tájékozottság, ezeket kívánják ma nemcsak a kutatók, hanem általában a könyvtárak olvasóinak javarésze is. A gyakorlati kérdések bonyolultabbá válnak s ugyanakkor ezzel párhuzamosan szédületes gyorsasággal nő a nyomdatermékek tömege, a könyv, az újság vagy a folyóirat. A könyvtárak működésének összehangolása is elengedhetetlen, nemcsak az egyes könyvtárfajtákon belül (kutató könyvtárak, tanulókönyvtárak, egyetemi könyvtárak, közművelődési könyvtárak), hanem ezen különböző kategóriák között is. Együttműködésük az általános érdekű tevékenység irányában - a külföldi beszerzések címjegyzékei, központi címjegyzékek, kölcsönzés, stb. - csak úgy lehetséges, ha a bibliotékonómiai szabályokat és az igazgatás alapvető elveit mindenütt szem előtt tartják. Ez a szövetkezés és ez az együttműködés csak úgy valósulhat meg és válhatik hatékonyá, ha a könyvtárosoknál valóban egyező szemlélet jött létre.

Eredeti cím: La formation des bibliothécaires en France.

Megjelent: Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1958. 72.Jg.
1.nr. 1-12.p.

OSzK. ford.sz.: 2042.

Hahn, B.:

GYAKORNOKKÉPZÉS
A NÉMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁGBAN

A könyvtáros jelöltek, akiknek száma a tavalyi tanfolyam kezdetén 17-re rugott, két félévre tagozódó éves gyakorlatot végeznek. A képzés - különösen az első szemeszterben - elsősorban a közművelődési könyvtárakban végzett gyakorlati tevékenység formájában történik. A gyakor-nokokat Hamburg közép nagyságú és nagy (8000-34 000 kötetes) közműve-lődési könyvtárai között osztják szét, mégpedig úgy, hogy az egyéves gyakorlat folyamán különböző nagyságú könyvtárak működésébe nyerjenek betekintést. A gyakor-nokok irányítását maga a könyvtár vezetője, vagy valamelyik erre a célra különösen alkalmas könyvtáros veszi kezébe; egy-egy könyvtárba csak egy, legfeljebb két gyakor-nokot osztanak be.

Az első félévben a gyakor-nok nem változtatja helyét. Ez alatt az idő alatt - az Észak-Németországban alkalmazott gyakor-noki szabályzat előírása szerint - legelsősorban a közművelődési könyvtárakban előfordu-ló mindennemű munka végzésébe nyer betekintést; - így bizonyos szemszögből megismerheti a hamburgi könyvtárügyet, a maga sajátos szervezetében.

A második félév már változatosabb. Eltekintve attól, hogy egy máso-dik, sőt esetleg harmadik könyvtárban is több hónapot tölt, kiképzéséhez, az ún. Központi Osztályon (Zentralabteilung) kifejtendő tevékenység is hozzátartozik; ebben a központi szervben a helyi könyvtári rendszer egész szervezetébe nyer bepillantást. Sok olyan munka, amelyet gyakor-latban már megismerhetett, itt megnövekedett mértékben kerül eléje. Fő-képpen most válik világossá előtte, mennyi tudás, tapasztalat és szerve-zési munka szükséges ahhoz, hogy az ember az egyre gazdagabb könyvpiacot rendszeresen át tudja tekinteni. Most tárul csak fel igazán előtte a könyvismertetés és szakreferálás rendszerének értelme és szervezete. Ő maga is közreműködik az általában havonta esedékes gyarapítási jegyzé-kek összeállításában és az ilyen tárgyu ülések előkészítésében, amelyek közül legalább egyé-

AL Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban.

épül fel az új könyvtár. A központi címjegyzékekkel és a bibliográfiákkal kapcsolatos munkák révén gyakorolja a katalogizálást és a tájékoztató szolgálatban is jártasságra tesz szert. Bár ez a négy hét inkább csak tájékoztató jellegű, a gyakornokok nyilatkozata szerint mégis igen értékes és nem egyszer döntő jelentőségű a szűkebb munkaterület kiválasztása szempontjából. Nem egy jelölt itt dönti el ui., hogy a könyvfeldolgozás vagy az olvasószolgálat munkaterületén kíván inkább működni.

A második félévben a gyakornokok - ilyen irányú kérésük nyilvánítása esetén - a két különleges könyvtárban, azaz a zenei könyvtárban és a szakmai könyvtárban (Fachstelle, Hamburg városállam vidéki könyvtárügyének központjában) is tölthetnek négy hetet tájékoztató jellegű gyakorlaton. E könyvtárak jellegét és szervezetét egyébként a helyszínen, előadások keretében valamennyi gyakornokkal megismertetik.

A gyakornokok a gyakorlati munkán felül mind a két félévben szabályszerű elméleti oktatásban is részesülnek. A heti 36 munkaórából az első félévben legalább két kettős óra, a második félévben legalább négy kettős óra jut az oktatásra. Mind a két félévben két-két kettős óra "a Hamburgi Közművelődési Könyvtárak történetéről és szervezetéről" ad tájékoztatót. Összesen 20 kettős óra van beiktatva Katalogizálás és Irodalomismeret címen. A katalogizálási órákon a címleírást gyakorolják rendszeresen, a valamennyi hamburgi könyvtárban használt Berlin-i címleírási utasítások szerint. Az Irodalomismeret c. tárgy keretében egy-egy könyv - többnyire valamely szépirodalmi mű - alapos megtárgyalásával foglalkoznak. Alkalmilag a szakirodalom, vagy az ifjúsági, illetőleg a gyermekirodalom köréből is választanak ki ilyen célra könyveket. Mindenekelőtt meg kell tanulniok figyelmesen és bíráló szemmel olvasni. Időnként nyelvészeti és irodalomtörténeti kérdéseket is felvetnek. A könyvtáros jelöltek gyakorolják magukat a könyvek tömör jellemzésében, beható ismertetésében és megvitatásában. Bevezetik őket a szellemi munka technikájának alapvető ismeretébe (nagyobb kritikai munkák készítése, segédkönyvek, bírálatok és bibliográfiák használatába.)

Ezekén az órákon is gondolnak azonban gyakorlattal való kapcsolat biztosítására s ezért ki-kitérnek olyan kérdések tárgyalására, amelyek a gyakorlat során, a tapasztalat alapján merülnek fel. (Pl.: alsó határ, giccs, állománygyarapítási politika, a tájékoztató bibliográfiák.)

Az oktatásnak ez a formája nem iskolai tanórák sorozata; célja az, hogy termékeny megbeszélések alakuljanak ki. Ezért a jövőben meg is kell majd osztani a tanfolyamot; 15-nél magasabb létszámú csoportban ui. megbeszélések nehezen folytathatók s csak ritkán eredményesek.

A második félév fent említett óráihoz csatlakozik még 8 kettősóraban a "könyvtártechnika", 4 kettős órában a "tapasztalatosere", 2 kettős órában "a gazdasági terv megbeszélése" és 6 kettős órában a "Hamburg ismertetése" c. tárgyak.

A "könyvtártechnika" óráin, - minthogy a gyakorlatsoroknak még nincs elegendő tapasztalata és a kellő összehasonlítási alap is hiányzik, - jobbra előadás folyik. A tanítás célja: a gyakorlatból ismert munkának más, mindeddig ismeretlen módszerek bemutatásával való kiegészítése. Az óraterv a következő tárgyakat tartalmazza: A német közművelődési könyvtárügy fejlődésének áttekintése, különös tekintettel a hamburgi rendszer különböző kölcsönzési módjaira. A kölcsönzés nyilvántartásának különböző módjai és további tökéletesítésének lehetőségei. A könyv útja a könyvárústól egy hamburgi közművelődési könyvtár polcáig. Statisztikák és felhasználásuk (gyakorlatokkal). A raktározás és jelzetadás lehetőségei. Katalógusok.

A tapasztalatosere órái (azelőtt "Olvasószolgálat és kölcsönzéstannak nevezték) a gyakorlati év végén szerepelnek s tartalmilag sincsenek pontosabban rögzítve. Lényegében annak a kérdésnek a tisztázásáról van itt szó, milyen jelentőséggel bír a könyvállomány kialakítása szempontjából a könyvtár körzetéhez tartozó lakosság társadalmi összetétele. A gyakorlatsor ezeken az órákon Hamburg területi térképének felhasználásával dolgoznak. Bejelölik a könyvtárakat, s az egyes könyvtárak olvasói-és állomány-statisztikájával az Országos Statisztikai Hivatal foglalkozási adatait vetik egybe; ugyanakkor a rendelkezésükre álló anyagot a kölcsönzés során nyert személyes tapasztalataikkal egészítik ki.

Az eddigi gyakorlat szerint még 6 kettős órával egészítették ki a tanmenetet a "gyakorlatsorok székhelyének ismertetése" céljából; ezeken az órákon kívánták a könyvtárosjelölteket a város művelődési, gazdasági és politikai viszonyairól tájékoztatni. Bizonyos tekintetben ez az anyag az un. "tapasztalatosere" óráit egészíti ki. De ezen túlmenően azzal kellene a könyvtárosjelölteknek ezen órák anyaga útján tisztába jönniök, milyen hasznát veszik majd hivatásuk gyakorlása közben annak,

ha ismerik városuk fontosabb intézményeit s mennyire kell majd arra törekedniök, hogy valamilyen formában együttműködést teremtsenek a különféle intézményekkel. Kiderült azonban, hogy Hamburg városállam sokkal bonyolultabb szervezet, semhogy róla akár előadások, akár közvetlen szemléltetés útján rövid idő alatt kerek képet lehetne adni. E feladat megoldásához tenát még meg kell keresni a megfelelő utat-módot.

Befejezésül elmondhatjuk: A könyvtárosjelölt pontosan kidolgozott, változatos tanulmányi időt tölt el. Alkalmat nyer arra, hogy minden munkaszakaszba bepillantson s minden praktikus munkát gyakoroljon. A könyvtárosjelöltek munkaterve úgy van összeállítva, hogy a hét egyik munkanapja teljesen szabad a házi olvasmányok számára. Gondosan ügyelnek arra is, hogy a jelölteket semmi olyan feladattal meg ne terheljék, ami nem továbbképzésüket szolgálja.

Eredeti cím: Praktikantenausbildung.

Megjelent: Bücherei und Bildung. 1959. 11.Jg. 5.sz. 205-207.p.

OSzK.ford.sz.: 2107.

Sakrúpnev, N. a

A LENINGRÁDI ÁLLAMI KRUPSZKAJA
KÖNYVTÁROSKÉPZŐ FŐISKOLA

A leningrádi Állami Krpuszkaja Könyvtároosképző Főiskola, a Szovjetunió három könyvtároosképző főiskolájának egyike, 1958 decemberében ünnepelte fennállásának 40 éves évfordulóját.

Az Intézet 1918-tól 1941-ig - ekkor kapta mai nevét - a következő négy fakultásból állt: politikai nevelés (propagandisták képzése), könyvtártudomány, muzeológia és tájnéprajz, nevelés (oktatók kiképzése a felnőttek iskolái számára). 1941-től 1955-ig három fakultásból állt: könyvtártudomány, bibliográfia, ifjúsági- és gyermekkönyvtárak. Jelenleg már csak két fakultásból áll: a könyvtártudományi (ez végzi a könyvtároosok és bibliográfusok kiképzését a közművelődési könyvtárak, gyermekkönyvtárak és iskolai könyvtárak számára) s a kulturális és nevelő munka fakultásából. Az Intézet ezenkívül esti és levelező tanfolyamokat is szervez a már állásban lévő könyvtároosok továbbképzésére.

A könyvtári tevékenységnek az ország egész területére való kiterjesztése az Intézet szolgáltatásainak, különösen az esti és levelező tanfolyamoknak állandó fejlesztését teszi szükségessé. 1948 és 1958 között a rendezett tanfolyamokra beiratkozott hallgatók száma csaknem megkétszereződött, az esti és a levelező tanfolyamokra beiratkozottaké pedig négyeszeresére emelkedett. Az 1958/1959-es tanévre 3564 hallgató iratkozott be: 1070 a két fakultásra (ebből 900 a könyvtártudományi szakra), 285 az esti és 2209 a levelező tanfolyamra. Csak 1958-ban az Intézet összesen 600 könyvtároost fog kibocsájtani.

40 év alatt az Intézet több mint 9000 szakembert képzett ki, közülük közel 4000-et az elmúlt 10 év folyamán. Valamennyi, az Intézetben végzett szakember szakterületén, a Szovjetunió különböző típusú könyvtáraiban nyer alkalmazást.

Az Intézet el van látva mindazzal a felszereléssel, amelyre oktató és tudományos tevékenysége gyakorlásához szüksége van. Épületei tantermeket, előadó- és gyakorlati munka bemutatására szolgáló termeket, közel 200 ezer kötetes könyvtárat és több mint 500 személyes diákokthont foglalnak magukban. (1958-ban új diákokthont építését kezdték el; ez az épület 750 bentlakó hallgató befogadására lesz alkalmas.) A hallgatók több mint 80 %-a ösztöndíjat élvez. A levelező tanfolyam hallgatói egy hónapi tanulmányi szabadságot kaphatnak, vizsgák alkalmából pedig utiköltség megtérítésben részesülnek.

Az Intézet nagy gyakorlatra tett szert az oktató és nevelőmunka területén. Oktató személyzete - több évtizedes szolgálati idővel rendelkező professzorok mellett - az Intézetben végzett fiatal könyvtárosokból áll.

Jelenleg az Intézetnek 10 tanszéke van; ezek: marxizmus-leninizmus, történelem, irodalom, könyvtártudomány, bibliográfia, pedagógia, gyermekirodalom és gyermekkönyvtárak, kulturális és nevelő munka, élő nyelvek, testnevelés. Mint látják, az Intézet a jövődi könyvtárosok, bibliográfusok és kulturesoport-vezetők számára biztosítja azt a humanista képzettséget, amelyre szükségük van ahhoz, hogy a különféle kiadványok értékét tudományos színvonalon le tudják mérni és a legjobb műveket az olvasóknak ajánlani tudják. Hogy a hallgatók a technika és a mezőgazdaság kérdéseivel is megismerkedjenek, előadássorozatot szerveznek számukra a szocialista ipar és mezőgazdaság alapvető kérdéseiről.

Könyvtártudományi és bibliográfiai előadássorozat

A jövődi könyvtárosok és bibliográfusok szakmai kiképzését szolgáló legfontosabb előadássorozat a következő kérdésekkel foglalkozik: könyvtári hálózat szervezése és tervezése; az állomány és a katalógusok szervezési kérdései; a könyvpropaganda, az olvasók tájékoztatása és a könyvtári munka szervezésének formái és módszerei. A programban fontos helyet foglal el az általános- és szakbibliográfia is. A bibliográfiai előadássorozat után a hallgatók megismerkedhetnek a bibliográfiai forrásokkal, a bibliográfia történetével és mai helyzetével, a bibliográfiai módszerekkel és a könyvtárak bibliográfiai tevékenységével. Ezek az előadások a könyvtörténetbe és könyvtártörténetbe is bevezetik a hallgatókat. Egészben véve a tanulmányi tervet és programokat úgy állították össze, hogy a közművelődési

Az elméleti oktatás egészen a legújabb időkig nagy óraszámú szerepet a könyvtártudományi és bibliográfiai programban. Néhány év óta azonban a gyakorlati munkára vetik a főszólyt. A katalógizálásra vonatkozó előadások számos részét cimleirási gyakorlatokkal helyettesítik. A hallgatók így - közvetlenül résztvéve a könyvtárak munkájában - megismerkedhetnek az olvasószolgálat szervezetével és az olvasók tájékoztatásának módszereivel.

Az egyéni munkát is élénken támogatják. Különösen érdekes ebből a szempontból a bibliográfiai előadássorozatnak a kísérlete; ennek a kollégiumnak több részletét tanulmányi csoportokban, sőt, gyakorlatok útján tanítják. E munkák hatékonyságának növelésére több tantermet rendeztek be a bibliográfiai tanszéken, egyrészt az általános bibliográfia, másrészt a szakbibliográfia következő területei számára: társadalmi és politikai munka, művészeti tevékenység, egzakt tudományok és természettudományok, műszaki tudományok, mezőgazdaság. E tantermekben könyvgyűjtemény, bibliográfiai és referenzs-munkák, valamint olyan típusú katalógusok és katalógusszekrények állanak rendelkezésre, amilyenek a városi és járási könyvtárakban találhatóak. A hallgatók így gyakorlatban tájékozódhatnak arról, hogyan kell szerkeszteni és naprakész állapotban tartani az ilyen vagy olyan típusú könyvtár katalógusát és gyakorlat útján tanulhatják meg a bibliográfiai források önálló használatát. Ezenkívül speciális előadássorozatokon és gyakorlatokon elmélyedhetnek a könyvtártudomány vagy a bibliográfia egy-egy különleges kérdésébe is.

Az Intézet különös súlyt vet rá, hogy a hallgatók gyakorlati kiképzésben részesüljenek és produktív gyakorlati munkát végezzenek. A gyakorlat az egész első évet kitölti. A második, a harmadik és a negyedik tanévben 18 hetet szánnak a gyakorlati munkának; szó van róla, hogy ezt a számot még emelni kellene. A Szovjetunió legjobb állami, megyei, városi és járási könyvtárai ennek a gyakorlati munkának a központjai.

Tudományos kutatási munka

E nevelő munkával párhuzamosan az Intézet tudományos munkát is végez; ennek tárgya az általános oktatás és az egyes szaktárgyak oktatási színvonalának emelése saját munkaterületén, továbbá a szovjet könyvtárak tapasztalatainak általánosítása.

Az Intézet néhány évfolyam előadásait és gyakorlati munkáját oktatási anyag

készítésével foglalkozik. Így kiadta S.A.REJSZER munkáját: Hreaztomatija po ruszszkoj bibliografii sz XI v. do 1917 g. (Az orosz bibliográfia antológiája a XI. századtól 1917-ig), továbbá M.P.BRONSTEJN és V.V.GNUCSEVA munkáját: Bibliografija esztesztvennonauesnoj literaturu (Egzakt- és természettudományi munkák bibliográfiája) és két szépirodalmi munkára vonatkozóan tett közzé ajánló bibliográfiát. Ezenkívül a moszkvai Állami Könyvtárosképző Főiskolával együtt kiadta az Obscsaja bibliografija (Általános bibliográfia) című kézikönyvet. Készít könyvtártudományi, könyvtörténeti és a gyermekkönyvtárak olvasószolgálatával foglalkozó kézikönyveket, valamint műszaki és mezőgazdasági bibliográfiákat. Ezenkívül évenként kiadja a levelező hallgatók számára a tanfolyamok anyagát és módszertani utasításait.

Az Intézet tanárai rendszeresen közölnek cikkeket a Bibliotekar' c. és a Szovetszkaja bibliografija c. folyóiratokban és egyéb periodikus kiadványokban. Végül, az Intézet Trudu (Tanulmányok) c. sorozatos kiadványában megjelenteti hallgatóinak munkáit, valamint a végzett hallgatók gyakorlati vagy tudományos vonatkozású előadásaiból készült rövid kivonatokat. Rövidesen közlésezi M.A. BRISZKMAN-nak V.G.ANASZTASZEVICS-ről, a XIX. századi híres orosz bibliográfusról írt monográfiáját. Az elmúlt évek folyamán az Intézet évenként átlag 1600 nyomtatott oldalt adott ki.

Az Intézet egyik legfontosabb tudományos tevékenysége a könyvtárak és a nevelő és kulturális jellegű intézmények tapasztalatainak tanulmányozása abból a célból, hogy belőlük általános érvényű következtetéseket vonjon le. Az így összegyűjtött dokumentációs anyagot egyrészt kézikönyvek és oktatási anyag készítésére, másrészt tisztán gyakorlati célokra használja fel. Így pl. a könyvtártudomány tanárainak egy csoportja érdekes kísérletet végez: összeállítja egy könyvtári hálózat terveit a leningrádi terület egyik kerülete számára. Ugyanennek a szaknak egy másik tanári csoportja a leningrádi könyvtárak olvasóinak érdeklődési körére vonatkozólag végez kutatást. Végül, a bibliográfia tanárai a következő általános problémát tanulmányozzák: "A vidéki könyvtár bibliográfiai szolgáltatásai".

1952 óta az Intézetben végzett hallgatók évenként tudományos és gyakorlati vonatkozású előadás-sorozatot rendeznek. Bemutatják ebből az alkalomból tanulmányaikat és beszámolnak tapasztalataikról. Az előadásokon résztvevő tanárok

vonni az elméleti megállapításokat és a tevékenységüket irányító elveket. A tudományos munkában a hallgatók is részt vesznek. Évenként 12-15 tanulmányi kör működik az Intézetben; a hallgatók ezekben rendszeresen tartanak előadásokat. A hallgatók által készített sok ilyen munka kitűnő bírálatot kapott azokon az éves konferenciákon, amelyeket intézeti, Leningrád városi vagy országos szinten rendeznek.

A tanárok, illetve az Intézet tudományos tanácsa fontos tapasztalat-cseréket is folytat különböző szakmai kérdésekről.

1930 óta az Intézetnek kutató ösztöndíjasai is vannak, akik később vagy az Intézetben fognak tanítani, vagy pedig mint az ország nagy könyvtárainak tudományos káderei helyezkednek el. Azok között a kutatási témák közt, amelyekkel ezek az ösztöndíjasok jelenleg foglalkoznak, szerepel többek között a csehszlovák bibliográfia története és a Lengyel Népköztársaságban folyó bibliográfiai munka jelenlegi állása.

Az Intézet oktatószemélyzete rendkívül változatos és érdekes munkát végez. Amikor az Intézet fennállásának 40. évfordulóját ünnepli, tudatában van azoknak a fontos feladatoknak, amelyek reá várnak, de egyúttal arról is meg van győződve, hogy az általa kibocsájtott hallgatók hibátlanul meg fogják oldani a reájuk váró gyakorlati problémákat.

Eredeti cím: L'Institut Bibliothécaire d'Etat Kroupskaïa, Leningrad.

Megjelent: Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothécaires.
1959. 13. vol. 4. no. 84-86. p.

OSzK. ford. sz.: 2106.

Afanasz'ev, Ju. - Mamaev, A.:

**EMELJÜK A TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRAK DOLGOZÓINAK
KÉPZETTSÉGI SZINNVONALÁT**

A kommunizmus építésének a Szovjetunió Kommunista Pártja XXI. Kongresszusa által felvetett új feladatai fokozottabb követelményeket támasztanak a nagy általános tudományos könyvtárakkal szemben.

A feladatok teljesítéséhez kiválóan képzett könyvtári dolgozókra van szükség. Éppen ezért fokozott figyelmet kell fordítanunk a könyvtári dolgozók képzésére és továbbképzésére. Cikkünk, anélkül, hogy igényt tartana az ezzel összefüggő kérdések széleskörű felölelésére, kísérletet tesz arra, hogy elmondja, milyen módon emelik képzettségük színvonalát a Szaltüköv-Sosedrin Könyvtár dolgozói; ezzel kapcsolatban szeretnénk érinteni néhány általános problémát is.

+ + + +

A népgazdaság, a tudomány és a kultúra valamennyi ágában észlelhető rohamos fejlődés visszatükröződik a Szaltüköv-Sosedrin Könyvtár valamennyi osztályának munkáján. Növekszik az olvasók száma, változik az olvasótábor összetétele, fokozódnak a követelmények. Míg 1957. január 1-én 106 700 olvasója volt a könyvtárnak, addig 1959 elején az olvasók száma 111 900-ra emelkedett. Különösen gyors ütemben nő a könyvtárba beiratkozott doktorok és kandidátusok száma. (Jelenleg ez utóbbiaknak a száma több mint 5000.); ugyancsak gyarapszik a munkások és alkalmazottak száma (ma már több mint 16 000-en vannak). Az olvasók jelentős számát (több mint 45 000-et) a középiskolák tanulói és az egyetemi hallgatók képezik.

Mindez igen nagy követelményeket támaszt a könyvtár dolgozóival szemben. A könyvtárosoknak jól kell ismerniük az állományt, pontos és

gyors bibliográfiai tájékoztatást kell adniok és ismerniök kell idegen nyelveket stb.

Nem szabad megfeledkeznünk a könyvtárba érkező különböző írásbeli kérésekről sem. Az utóbbi három év alatt kb. 8000 ilyen írásbeli érdeklődés érkezett. Sok kérdés a szó szoros értelmében vett kutatómunkát igényelt. Végül meg kell említenünk, hogy évről-évre nő a könyvtár által közreadott könyvtártudományi és bibliográfiai kiadványok száma is. Ez ugyancsak arra késztet bennünket, hogy komoly figyelmet szenteljünk a dolgozók szakképzettségének.

Az utóbbi években nagymértékben megsaporodott a könyvtárban azoknak a dolgozóknak a száma, akik nem könyvtárosi egyetemet végeztek. Ez azzal magyarázható, hogy a munka számos területén (bibliográfiák és tájékoztatások összeállítása, a különgyűjteményekben - a Szovjetunió népeinek irodalma, kéziratosztály, ritka könyvek, metszetek osztálya, orientalisztika, stb. - folyó munka ellátása) speciális ismeretekre van szükség, sőt ezen túlmenően a tudományos munkában való jártasság is elengedhetetlen. Fontos feladat volt tehát, hogy azokat a dolgozókat, akik nem rendelkeztek könyvtárosi képesítéssel, olyan szakemberekké képezzük, akik széleskörű könyvtártudományi és bibliográfiai látókörrrel rendelkeznek. Azoknak a dolgozóknak pedig, akik már megkapták a szükséges könyvtárosi és bibliográfusi képzést, segítséget kell nyújtanunk ahhoz, hogy alaposan tanulmányozzák azokat az ismeretágakat, amelyek elvégzendő munkájuk területéhez tartoznak.

Azoknak a szakembereknek a számára, akik nem könyvtárszakon nyertek felsőfoku szakképesítést, az Állami Nyilvános Szaltükov-Sosedrin Könyvtár egy évig tartó könyvtárosképző tanfolyamot szervezett. Ezenkívül több mint 150-en vesznek részt az ugyancsak egy évig tartó idegen nyelvű tanfolyamon. Ezen túlmenően - a könyvtár egyes osztályainak kérésére - három-, illetve egy hónapig tartó tanfolyamokat és szemináriumokat rendez a könyvtár az állománygyarapítás és állománynyilvántartás, a beszürendes, a szak- és tárgyzókatálogos, a szakbibliográfia és a könyvtári munka egyéb kérdéseinek tanulmányozására.

Az ismertetett tanfolyamok alapján véve kielégítik a felmerült igényeket és segítik a könyvtár jobb munkáját. A XXI. Pártkongresszus határozataival kapcsolatban felmerült új feladatok azonban szükségessé teszik, hogy az ism. A Könyvtári Figyelő digitális változata: Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban. bcsitsuk.

Könyvtárunkban nagy figyelmet fordítunk arra, hogy még jobban megszilárdítsuk a tanfolyamokon folyó oktatásnak a gyakorlati munkával való kapcsolatát és emeljük a dolgozók tudományos és műszaki képzésének színvonalát. Ennek érdekében felülvizsgáltuk a tanfolyamok és a szemináriumok oktatási programját. Az előadások számának csökkentésével emeltük a gyakorlati foglalkozások számát. A gyakorlati foglalkozásokat rendszerint közvetlenül a könyvtár egyes osztályain tartjuk. A könyvtári tanfolyamok résztvevői szakdolgozatokat írnak gyakorlati munkájukkal összefüggő témákról. A legjobb szakdolgozatokat - az illetékes bizottság véleménye után - közreadásra fogják ajánlani. A háromhónapos, illetve egyhónapos tanfolyamokon és szemináriumokon most az egyes tudományágak szakemberei szakképzettségének emelésére és arra helyezik a súlyt, hogy a szakemberek számára lehetővé váljék a könyvtári munka bevált formáinak és módszereinek, valamint a legkiválóbb könyvtárosok és bibliográfusok tapasztalatainak széleskörű tanulmányozása.

A könyvtár dolgozói tanulmányozzák a tudomány és technika legfontosabb problémáit, az orvostudomány legújabb eredményeit, a modern gyermekirodalmat, a külföldi műszaki irodalom bibliográfiáit, a modern kínai irodalom bibliográfiáját, foglalkoznak a műszaki irodalom szakkatalógusával és egyéb kérdésekkel. A tanfolyamok és az előadások megtartására a könyvtárban dolgozó tapasztalt szakembereket, továbbá az ipari vállalatok mérnökeket, az egyetemek és főiskolák professzorait kéri fel.

Sok könyvtáros és bibliográfus külföldi nyelvek tanulmányozásával foglalkozik; a könyvtárban nemcsak angolul, németül és franciául tanulnak (ezeken a nyelveken többé-kevésbé 600 könyvtári dolgozó beszél), hanem kínaiul, lengyelül, csehül, arabul, olaszul, svédül és hollandi nyelven is. Nem feledkeztek meg a Szovjetunió népeinek nyelvéről sem.

A könyvtár dolgozói szakképzettségének emeléséről nemcsak az oktatási részleg gondoskodik. A tájékoztató osztályon, a tudományos olvasótermekben, a nagyolvasóteremben és a szakolvasótermekben a könyvtár dolgozói könyvismertető előadásokat és szemléket tartanak a tudomány legkülönbözőbb területeiről.

A könyvtártudományi és a bibliográfiai ismeretek korszerűsítésére és elmélyítésére 1958-ban egy speciális lektorátust létesítettek, ahol rendszeresen tartanak előadásokat, felolvasásokat, könyvismertetőket a bel- és külföldi irodalom

idősebb dolgozókkal, vitákat és értekezleteket rendeznek a könyvtári munka kérdéseiről.

A dolgozók szakképzettségének emelésére irányuló munkával kapcsolatos tapasztalatcserevel az Informacionnųj Bjulleten' c. kiadvány és a faliújságok cikkei foglalkoznak. Szó van arról, hogy több olyan szekciót létesítenek, amelyek felölelik a könyvtárban dolgozó szakembereket - történészeket, filológusokat, mérnököket, orientalistákat stb. - . A munkaidőn túl rendezett üléseken meg lehetne tárgyalni a könyvtár állományának feltárásával, a szakbibliográfiák helyzetével és feladataival kapcsolatos kérdéseket. A szlávisták szekciója már működik.

Bármilyen nagy erőfeszítéseket tesz is azonban a könyvtár, saját erejére támaszkodva nem tudja biztosítani dolgozói szakképzettségének rendszeres és átfogó emelését. Ezzel a kérdéssel az OSzSzSzk Művelődésügyi Minisztériumának kell foglalkoznia.

Könyvtárunk szempontjából haszonnal járt az OSzSzSzk Művelődésügyi Minisztériuma által 1958-ban a gyermekkönyvtárak dolgozói számára Lenin-grádban szervezett értekezlet és a könyvtárak eszmei és politikai munkájával kapcsolatban Kujbúsevben rendezett tanácskozás. Kívánatos lenne, hogy a jövőben rendszeresen tartsunk szemináriumokat, illetve értekezleteket a könyvtári dolgozók szakmai képzettségének emelésével kapcsolatos tapasztalatokról. Nézetünk szerint hasznos lenne, ha értekezleteket, vagy szemináriumokat indítanának, vagy rendeznének a könyvtárakban dolgozó műszaki, természettudományi, társadalomtudományi, művészeti, stb. szakemberek számára. Ez egyrészt alkalmat adna az olvasók differenciált ellátásával kapcsolatos tapasztalatok kiismerésére, a szakbibliográfiák, a meghatározott kérdésekről szóló könyvek propagandájával kapcsolatos kérdések megvitatására, másrészt arra, hogy a jelenlévők meghallgassák az ország kiemelkedő tudósainak előadásait a tudomány illetve a technika egyes ágainak területén elért fejlődés legfontosabb problémáiról.

Fentebb már rámutattunk arra, hogy milyen fontos a nagykönyvtárak dolgozói számára az idegen nyelvek ismerete. Tapasztalataink azt mutatják, hogy az oktatás céljára nem felelnek meg a rövid ideig tartó tanfolyamok. A lehető legnagyobb figyelmet elsősorban a könyvtárasképző főiskolán folyó nyelvoktatásra kell fordítani. Sajnos, ma igen jelentős nehézségekbe ütközünk akkor, amikor a könyvtárasképző főiskolák végzett növendékeivel valamely

gen nyelven is rosszul beszélnek.

Az Állami Nyilvános Szaltükov-Sosedrin Könyvtár oktatási részlege gyakran kap levelet a megyei könyvtárból, illetve Leningrád város más nagykönyvtáraiból azzal a kéréssel, hogy dolgozóikat vegyék fel egyéves tanfolyamunkra. Sok ilyen kérés érkezik hozzánk és magától értetődik, hogy könyvtárunk ezeknek legnagyobb részét nem tudja kielégíteni. Ugy véljük, hogy célszerű lenne, ha a könyvtárosképző főiskolák, illetve technikumok keretében állandóan működő könyvtárostovábbképző tanfolyamokat létesítenének; azokban a városokban pedig, ahol nincsen könyvtárosképző tanintézet, a nagykönyvtárak mellett szerveznének továbbképző tanfolyamokat.

Befejezésül még egy kérdést. A könyvtárak gyors fejlődése (vonatkozik ez elsősorban a nagykönyvtárakra) állományuk, katalógusaik növekedése különösen fontossá teszi olyan szakemberek képzését, akik a könyvtárak berendezési tárgyainak kérdéseivel foglalkoznának, kutatnák a könyvállomány tárolásának legmegfelelőbb formáit és a gyakorlatban meg-honosítanák a modern technika vívmányait. Ugy tudjuk, hogy jelenleg sehol sem foglalkoznak azzal, hogy szakembereket képezzenek az említett fontos területen felmerülő munkák ellátására. A szükséglet már ma is igen nagy és a továbbiakban évről-évre növekedni fog.

Eredeti cím: Povüsat' kvalifikaciju rabotnikov naučsnüh biblioték.

Megjelent: Bibliotekar'. 1959. 6.sz. 15-17.p.

OSzK.ford.sz.: 2112.

AZ ANGOL KÖNYVTÁROSKÉPZÉS - ÉS A WASHINGTONI KONFERENCIA⁺

Lévé! a szerkesztőhöz.

Hivatkozással azokra a megjegyzésekre, amelyek F.C.FRANCIS elnöki beszédében (megjelent: Aslib Proceedings 1958. 10.völ. 11.no. 268.p.) a könyvtárosok és a tájékoztatási munkát ellátó tisztviselők közötti megkülönböztetésekre - ha ugyan szó lehet egyáltalában ilyenekről - vonatkoznak, talán nem lesz érdektelen, ha beszámolok az Amerikai Egyesült Államokban szerzett ilyen irányú tapasztalataimról. A Washingtonban most megtartott Nemzetközi Tudományos Tájékoztatási Konferencia alkalmából ui. számtalan megbeszélést volt alkalmam folytatni könyvtárosiskolák tanáraival; különösen George BONN-nak,⁺⁺ a Rutgers University tanárának vagyok ilyen irányú szives tájékoztatásáért lekötelezve.

Az utóbbi öt év során, amióta nem volt alkalmam amerikai könyvtárosokkal eszmecsere-t folytatni, az Amerikai Egyesült Államok könyvtárosiskoláinak tanmeneteit biztató mértékben olyanfajta tárgykörökre is kiterjesztették, mint pl. kivonatok készítése, információ keresés és válogatás stb. A könyvtárosi foglalkozás tulnyomórészt az egyetemi végbizonyítvánnyal bíró egyének számára nyílik csak meg (- bár az "egyetemi végbizonyítvánnyal bírás" fogalmát nem lehet mindig az angol egyetemek "graduate" fogalmával egyenlőnek tekinteni -), s igen sok olyan szabadon választható tárgykör is van, amelyet a könyvtárosi szakképzés központi anyagán felül lehet még felvenni. Számtalan könyvtárosiskola olyan szak-könyvtárosi tanfolyamokat is tart, amelyek a természettudományok és technológia, a tudományos tájékoztatás stb. területek könyvtárosainak képzé-

⁺ Ismertetés: Könyvtári Figyelő, 1959. 5.sz. 38-78.p.

⁺⁺ BONN "A tudományos dokumentációs munkára való kiképzés" címen tartott előadást a Konferencián. (Szerk.)

sét végzik s vannak olyanok is, amelyeknek termenete a gépi irodalomkeresés, a gépnyelv és hasonló tárgykörök ismeretanyagát is felöleli. Természettudományi vagy egyéb egyetemi képesítéssel bíró személyek gyakran választják a könyvtárosi hivatást, s az is közönséges dolog, hogy az egyetemi hallgatók párhuzamosan végzik a kétféle studiumot. Az ilyenfajta lehetőségeken felül ott van még az American Documentation Institute (Amerikai Dokumentációs Intézet) is, a maga külön oktatási bizottságával s egyéb olyan csoportokkal, amelyek szoros kapcsolatban állnak a tudományos élettel.

A legjellemzőbb jelenség azonban az Amerikában, hogy egyre nő azoknak a szakembereknek a száma, akik nem rendelkeznek ugyan szükségképpen könyvtárosi gyakorlattal, mégis különféle információs munkát látnak el, így pl. címleírásokat készítenek a Chemical Abstracts számára, vagy a chicagói John Crerar Library kutatási tájékoztatási osztályán, vagy a Battelle Memorial Institute tájékoztatás-szervezési osztályán, stb. dolgoznak. Az ilyen területen működő szakembereket leghelyesebben pl. "vegyész-dokumentalista" ("literature chemist") stb. címmel lehetne illetni. Különösen az keltheti fel az érdeklődésünket, hogy az ilyenfajta szakembereket a tájékoztatási munka szükséges és különálló területének munkásaiként ismerik el és hogy nem tapasztalható féltékenykedés közöttünk és a könyvtárosok között.

Angliában nem alakultak ilyen harmonikusan a körülmények. Ez részben annak tulajdonítható, hogy itt a könyvtáros-foglalkozás aránylag csak kis mértékben van egyetemi végzettséghez kötve. Az Aslib Library Association megbeszélések alapján, amikor haladó gondolkodású és tehetséges szakkönyvtárosokkal vitattuk meg az ilyenirányú kérdéseket, már az volt egy időben a benyomásom, hogy kialakult a megállapodás a közművelődési könyvtárosság, a tájékoztatási munka és egyéb szakterület közötti választást lehetővé tevő rugalmas tanmenet tekintetében; sajnos, a Library Association többi bizottságában mindezek a terveink sorra hajótörést szenvedtek. Így azután a szétválasztó szakadék egyre csak szélesedett. Azt természetesen készséggel elismerem, hogy a könyvtárosi munka s a nem egyetlen könyvtárra támaszkodó tájékoztatási munka között sokszintű egyéb olyan munkakörök találhatók, amelyeket több személy lát el az egyes fokozatokban. A munkaskála két vége között azonban - még Angliában is - olyan nagyok a különbségek, hogy egyetlen tanmenet nem

tudja mindkét területet felölelni.

A Washingtoni Konferencia még jobban rádőbentett arra, mennyire korlátolt a mi angliai álláspontunk. Azokat a roppant nagy előnyöket ui., amelyekkel a számológépeknek és egyéb berendezéseknek a tájékoztatói munka terén való szinte korlátlan alkalmazási lehetősége nyújt, Angliában tulsokáig figyelmen kívül hagytuk. A tájékoztatói munkára való kiképzésnek tehát az információ-keresés és válogatás elméletére és az ilyenfajta gépi berendezések felhasználási lehetőségeire is ki kell terjeszkednie. De egyre több és több olyan egyéb tudománnyal is számolnunk kell, amelyek kapcsolatba hozhatók az ilyen jellegű problémákkal; a nyelvészet, a jelentéstan, a pszichológia és logika sem hagyható már figyelmen kívül, sőt kétségtelenül egyéb tudományszakok is komolyan kivehetik majd részüket az ilyen irányú tanulmányokból. A Washingtoni Konferencián elhangzott előadások nyilvánvalóvá tették, hogy az információs munkában érdekelt ismeretkörök száma máris igen nagy a továbbra is növekedni fog. Ennek a ténynek felismerése megcáfolhatatlan szemléletességgel bizonyítja, hogy hasztalan erőlködés lenne a könyvtárosi és tájékoztató munkát azonos tudományágként feltüntetni. Sőt valószínűen két tudományágként sem lehet már sokáig őket tekintenünk; a tájékoztató munkája ui. nemcsak, hogy külön foglalkozási ággá vált, hanem rohamosan egészen új tudománnyá van kifejlődőben.

1958. november 28-án.

Tisztelettel

J. FARRADANE

Eredeti cím: Letters to the Editor.

Megjelent: Aslib Proceedings. 1959. 11. vol. 2. no. 48-49. p.

OSZK. ford. sz.: 2142.

FORDÍTÁSOK A KÖNYVTÁROSKÉPZÉSRŐL

Az alábbiakban a KMK fordítási archívumában meglévő, könyvtárosképzéssel foglalkozó jelentősebb cikkek jegyzékét közöljük.

A cikkek egy része megjelent a Könyvtári Tájékoztató, (K.T.), illetve a Könyvtári Figyelő (K.F.) lapjain; az ilyen fordításoknál ezt a címléírás bal alsó részében feltüntettük. Ugyancsak feltüntettük (a címléírás jobb alsó sarkában) a fordítás számát is.

A felsorolt és - a könyvtárosképzéssel kapcsolatos - itt nem említett rövidebb, vagy egy-egy kisebb területtel foglalkozó fordítások az érdeklődők rendelkezésére állanak a KMK könyvtárában, (hétfőtől szerdáig d.u. 2-5 óráig, csütörtöktől szombattig d.s. 9-1/2 12 óráig) mind helybenolvasásra, mind pedig kölcsönzésre.

=====

==ÁLTALÁNOS JELLEGŰ CIKKEK==

=====

=====

==CSEHSZLOVÁKIA==

=====

FIRSZOV, G.: Küzdjük le a könyvtáros-
oktatás formalista elemeit! (Pr
odoleem elementü formalizma v prep
odavaniil bibliotekovedenija.) = Bib
liotekar'. 1957. 1.no. 8-16.p.
K.T.: 1957. 3.sz. 1776.

ČERNÁ, M.L. : Könyvtárosképzés a
bratislavai szlovák egyetemen. (Štú
dium knihovníctva na Slovenskej Uni
verzite v Bratislave.) = Knihovna.
1953. 6.roč. 4.no. 112-113.p.
1181.

GRASBERGER, Franz: A könyvtárosi
hivatás lélektana. (On the psycholo
gy of librarianship.) = The Lib
rary Quarterly. 1954. 24.vol. 1.no.
35-46.p.

1320.

LEH, Georg: A könyvtáros-nevelés
ről. (The education of the librari
an.) = College and Research Libra
ries. 1954. 15.vol. 2.no. 140-147.

P.

DEREL, Antonín: A bibliográfiai
tájékoztató szolgálat dolgozóinak
szakképzése a Tüzelő- és Energia-
ügyi Minisztérium irányítása alá
tartozó iparágakban. (Školení pra
covníků literární služby v resortu
ministerstva paliv a energetiky.)
= Knihovna. 1955. 7.roč. 4.no. 159-
163.p.

K.T.: 1955. 11.sz.

1548.

DRTINA, Jaroslav: Az új könyvtáros nemzedék nevelése. (Výchova nové knihovnické generace.) = Knihovna. 1952. 5.roč. 2.no. 85-91.p.; 3.no. 152-157.p.

776.

DRTINA, Jaroslav : A csehszlovák könyvtárosképzés tíz éve. (Deset let knihovnického školství.) = Knihovna. 1955. 8.roč. 4/5.no. 162-167.p.

K.T.: 1955.9.sz.

1480.

DRTINA, Jaroslav: A könyvtárosképzés Csehszlovákiában. (Das bibliothekarische Ausbildungswesen in der ČSR.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1957. 71.Jg. 3.no. 175-189.p.

K.F.: 1958. 4.sz.

1938.

HLAVÁČ, Jan: Szakkönyvtárosképzés a gépipar könyvtárai számára. (Školení knihovnických kádrů ve strojírenském odvětví.) = Knižnica. 1955. 7.roč. 4.no. 155-159.p.

K.T.: 1955. 11.sz.

1549.

POCH, J.: A könyvtárosképzés fejlődése Csehszlovákiában. = (K vývoji knihovnického školství u nás.) Prága, 1948. 1-34.p.

41.

=====
== LENGYELORSZÁG ==
=====

DRACZKO, Stefania: Könyvtárosképzés. Vitacikk. (Kształcenie bibliotekarzy. Artykuł dyskusyjny.) = Bibliotekarz. 1956. 33.rok.6.no. 158-163.p.

1749.

A közművelődési könyvtárak dolgozóinak továbbképzése. (Dokształcenie pracowników bibliotek powszechnych.) = Bibliotekarz. 1957. 24.rok. 6.no. 161-163.p.

A krynicai konferencia záróülésén - 1951. február 14-én - elhangzott vita. (Dyskusja w czasie posiedzenia zamykającego obrady w dniu 14 lutego 1951 r.) = Przegląd Biblioteczny. 1959. 19.rok. 3-4.no. 296-325.p.

808.

SKWARNICKI, Marek : Az "Ifjusági Kör" és a fiatal káderek kérdése a tudományos könyvtárakban. ("Koło Młodych" i problem młodych kadr w bibliotekach naukowych.) = Bibliotekarz. 1955. 22.rok. 9.no. 272-276.p.

1614.

SZABUNIEWICZOWA, Aleksandra: Fiatal könyvtáros káderek szakmai gyakorlatára. (Przysposobienie praktyczno-zawodowe młodych kadr bibliotekarskich.) = Przegląd Biblioteczny. 1955. 23.rok. 2.no. 119-127.p.

1462.

=====
== NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG ==
=====

BÜTTNER, Liselotte : Irányelvek a tudományos könyvtári könyvtártechnikus-gyakornokok képzéséhez. (Richtlinien für die Ausbildungspraxis für Bibliothekstechniker-Lehrlinge an wissenschaftlichen Bibliotheken.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1953. 67.Jg. 5/6.no. 192-204.p.

1013.

DUX, W. : A tudományos könyvtáros hivatásának kérdéséhez. (Zum Berufsbild des wissenschaftlichen Bibliothekars.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1959. 73.Jg. 1.no. 32-40.p.

Rendelet a könyvtáros segédek, könyvtárosok és tudományos könyvtárosok oktatásának szabályozására. 1954.aug.3. (Anordnung zur Regelung der Ausbildung von Bibliothekshelfern, Bibliothekaren und wissenschaftlichen Bibliothekaren.) = Zentralblatt der Deutschen Demokratischen Republik. 1954. 34.no. 418-419.p.

1789.

RUHL, Heinrich : Beszámoló a gyakorlati képzés tapasztalatairól. (Erfahrungsbericht über die Praktikatenausbildung.) = Der Bibliothekar. 1953. 7.Jg. 8.no. 570-571.p.

1100.

SCHRÖTER, Erich: Az utánpótlás kérdésének rendezéséhez. (Zur Regelung der Nachwuchsfrage.) = Der Bibliothekar. 1951. 5.Jg. 5.no. 225-231.p.

884.

STEINER, Gerhard: A gyermekkönyvtárosok képzéséről. (Über die Ausbildung des Kinderbibliothekars.) = Der Bibliothekar. 1953. 7.Jg. 5.no. 385-387.p.

966.

STEINER, Gerhard: A Német Demokratikus Köztársaság nyilvános könyvtári munkatársainak képzése és szakképzése. (Ausbildung und Qualifizierung der Mitarbeiter der allgemeinen öffentlichen Bibliotheken der DDR.) = Der Bibliothekar. 1952. 3. no. 144-156.p.

667.

Tájékoztató a tudományos könyvtárak dolgozóinak képzéséről. (Merkblatt über die Ausbildung der Mitarbeiter an wissenschaftlichen Bibliotheken.) (Berlin), 1956.márc.1-6.p. Kivonat a forrásból.

1799.

=====
ROMANIA
=====

A könyvtárosok képzése és továbbképzése az állami köznevelési könyvtárakban. (Calificarea cadrelor de bibliotecari.) = Găzeta Bibliotecarului. 1958. 11.nr. 10.no. 3-7.p.

2055.

=====
SZOVIETUNIO
=====

ABRAMOV, K.: Huszonöt éves a moszkvai Könyvtáros Főiskola. (Moszkovi szkomu bibliotecsnomu insztitutu - 25 let.) = Bibliotekar'. 1956.3. no. 28-31.p. K.T.: 1956.7.sz.

1686.

AFANASZ'EV, Ju. - M. JAR'EV, A.: Emeljük a tudományos könyvtárak dolgozóinak képzettségi színvonalát. (Povüsät' kvalifikaciju rabotnikov naucznuh bibliotek.) = Bibliotekar'. 1959. 6.no. 15-17.p. K.F.: 1959.6.sz.

2112.

CSEKINA, L.V.: A könyvtáros káderek képzéséről. (O podgotovke bibliotecsnuh kadrov.) = Vszerosszizskoe szovescesenie bibliotecsnuh rabotnikov. Moszkva, 1948. 126-144.p.

658

CEJLIK, Jiří: Könyvtáros és bibliográfus képzés a Szovjetunióban. (Knihovnické a bibliografické vzedělání v Sovětském svazu.) = Knihovna. 1952. 5.roč. 2.no. 79-85.p.

801.

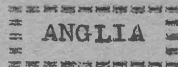
A falusi könyvtárvezetők egyhónapos továbbképző tanfolyamainak tatterve és programja. (Učebný plán i programma meszjacsnuh korevov povüsenija kvalificacii zavedujusesizszel'szkimi bibliotekami.) Moszkva. 1956. K.T. V.I. Leninát 30 p.

KUZIN, A.: Az iskolán kívüli munka sajátosságai a könyvtárosi technikumban. (Oszobennosztii vneklaszsznoj rabotü v bibliotecsnom technikumme.) = Bibliotekar'. 1950. 9.no.9-13.p.

133.

ZDOROV, A.E.: A moszkvai Könyvtárosképző intézet kapcsolata a könyvtárrakkal. (Szvjaz' bibliotecsno go instituta sz bibliotekami.) = Vesztnik Vüaszsej Skolu. 1952. 11.no. 51-52.p.

863.

MOHOV, I.A. : Bibliográfusképzés a könyvtáros főiskolákon. (K voproasü o bibliograficeszkoj podgotovke sztudentov v bibliotecsnuh insztitutaht.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1954. 36.no. 139-142.p.
K.T.: 1955.4.sz.

1366.

FOSKETT, D.J.: A könyvtáros egyetemi végzettsége. (The graduate in librarianship.) = The Library Association Record. 1955. 57.vol.6.no. 213-218.p.

1539.

SZAHAROV, V.G. - FRUMIN, S.M. : Az oktatás szervezete a moszkvai állami Molotov Könyvtári Főiskolán. (O posztanovke obucsenija v Moszkovszkom goszdarsztvennom bibliotecsnom insztitute imeni V.M.Molotova.) = Bibliotekar'. 1948. 5.no. 17-24.p.

94.

IRWIN, Raymond: Könyvtárosképzés. (The education of a librarian.) = Library Review. 1956. 118.no. 381-382., 384-387.p.
K.T.: 1957.2.sz.

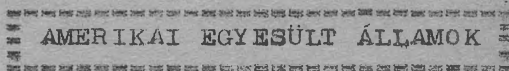
1746.

SZAHAROV, V.: A leningrádi Krupszkajáról elnevezett állami könyvtári intézet 30 éve. (30 letie Leningradszkogo bibliotecsno go insztituta im.N.K.Krupszkoj.) = Bibliotekar'. 1949. 2.no. 6-10.p.

33.

Könyvtárosi szakvizsgák rendje és tanmenete. (Regulations and syllabus of professional examinations.) = The Library Association Year Book. London, 1948. 49-60.p.

50.

SZKRÜPNEV, N.: A leningrádi Állami Krupszkaja Könyvtárosképző Főiskola. (L'Institut Bibliothéconomique d'États Kroupskaia, Leningrad.) = Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques. 1959. 13.vol. 4.no. 84-86.p.
K.F.: 1959. 6.sz.

2106.

ASHEIM, Lester: Könyvtárosképzés. (Education for librarianship.) = The Library Quarterly. 1955. 25.vol. 1.no. 76-90.p.
K.T.: 1955. 9.sz.

1416.

TOLKACSEV, N.T. : A bibliográfuskaderképzés rendszere a Szovjetunióban. (Szisztéma podgotovki bibliograficeszkih kadrov.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1949. 1(26)no. 3-12.p.

BRIET, Suzanne : A könyvtárosok szakmai képzése az Egyesült Államokban. (La formation professionnelle des bibliothécaires aux États-Unis.) = A.B.C.D. 1954. 13.no. 337-340.p.

1573.

MARTIN, Lowel, A.: Tudományos kutatás a könyvtárosképzés terén. (Research in education for librarianship.) = Library Trends. 1957. 6. vol. 2.no. 207-218.p. Bibliogr. 216-218.p.

2077.

=====
FRANCIAORSZÁG
=====

LELIEVRE, Pierre: A könyvtárosképzés Franciaországban. (La formation des bibliothécaires en France.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1958. 72.Jg. 1.no. 1-12.p. K.F.: 1959. 6.sz.

2042.

=====
JAPÁN
=====

HATTORI, Kintaro: A japán könyvtárosképzés. (Library training in Japan.) = Unesco Bulletin for Libraries. 1959. 13.vol. 1.no. 13-14.p. K.F.: 1958. 10.sz.

2003.

=====
NÉMET SZÖV.KÖZTÁRSASÁG
=====

HAHN, B.: Gyakornokképzés a Német Szövetségi Köztársaságban. (Praktikantenausbildung.) = Bücherei und Bildung. 1959. 11.Jg. 5.no. 205-207.p.

K.F.: 1959.6.sz.

2107.

Javaslatok a könyvtárosképzés kérdéséhez. (Vorschläge zur Ausbildungsfrage.) = Bücherei und Bildung. 1956. 8.Jg. 2.no. 33-40.p.

1693.

X - X - X - X - X - X

x - x - x

ELŐKÉSZÜLETBEN AZ UNION LIST OF SERIALS
HARMADIK KIADÁSA

A Council on Library Resources (Könyvtáralapok Tanácsa) anyagi támogatásával 1962-ben megjelenik az Union List of Serials (Időszaki Kiadványok Központi Katalógusa) c. kiadvány 3. s egyben utolsó kiadása. Az Union List 1. kiadása 1927-ben jelent meg; 225 könyvtár állományában fellelhető 75 000 címet tartalmazott. Az 1943-ban közzétett 2. kiadás 3065 lap terjedelemben 650 könyvtár birtokában levő 120 000 időszaki kiadvány címét foglalva ma-

gában. Ezt a 2. kiadást 1945-ben, illetve 1949-ben egy-egy pótkötet egészítette ki 2500 lapnyi terjedelemben. A tervezett 3. kiadás kb. 4000-5000 lap terjedelmű kötetet fog kitenni, s csak az 1950-ig megjelent időszaki kiadványokat fogja tartalmazni; az 1950 után megjelent ilyen jellegű kiadványok a New Serial Titles nevű havi kumulatív kiadványban fognak folyamatosan megjelenni. (Library of Congress. Information Bulletin. 1959. 18.vol. 23.no. 320-321. p.)

A Z E N S Z K Ö N Y V T Á R Á N A K P U L E T E

Joseph Stummvoll, a bécsi Nationalbibliothek igazgatója, az Egyesült Nemzetek meghívására New-York-ba utazott, hogy ott két évig az ENSZ könyvtárát igazgassa. A "Biblos" c. folyóirat szerkesztősége felkérte

őt elutazása előtt, hogy New York-i működéséről rendszeresen tájékoztassa a Biblos olvasóit. Az első, naplójegyzetszerű beszámolót már meg is kapta a szerkesztőség. Ebből közöljük az alábbi részletet:

Az épületet eredetileg New York város lakáshivatalának építették, de mihelyt elkészült, az ENSZ szerezte meg a maga számára. Bár a környéken ez a legrégebbi épület és nem is könyvtár elhelyezésére szánták, mégis egészen jól berendezték könyvtári célra. Három egymást követő földalatti szintből és 6 emeletből áll. A helyiségekben 24 országból származó 90 főnyi személyzet dolgozik.

A három földalatti szint az épület leggyengébb pontja. Őrségi rütöcsövek hálózta be, amelyeket alig lehet szigetelni, úgyhogy ezek a rütöcsi szezonban olyan magas fokon tartják a hőmérsékletet, amely már veszélyes a könyvekre. A harmadik földalatti szinten duplumok s hasonló jellegű anyagok vannak, a második és az első földalatti szinten ellenben, ahol a hőmérséklet elviselhetőbb, helyezték el a könyvtár törzsállományát. Egyik legelső intézkedésem egy javaslat volt ennek az állománynak a biztonságba helyezésére; már meg is kezdték a meglévő klíma-berendezésnek az újból való üzembehelyezését, ami annyit jelent, hogy komoly összegeket kell költeni a légtér mesterséges hűtésére, mivel e helyiségek túlfűtöttségét egyelőre nem lehet másképpen megszüntetni. Csak a tervbevett új épülettel - amelynek megvalósítására az ENSZ titkársága komoly lépéseket tett - lehet majd ezt a problémát valóban megoldani.

Az első emeleten, amelyet általában földszintnek neveznek, vannak az olvasótermek, a kölcsönzőhelyiség, a kézikönyvtár, a szerzői- és tárgyszó-katalógus, valamint az olvasószolgálat (az un. "Service to readers") és a "reference section", amelyeket a legtágabb értelemben vett tájékoztatói osztálynak neveznek. Az első földalatti szinten helyezték még el az ENSZ

munkája szempontjából igen fontos, gazdag térképtárat, a hivatalos zseblők, himnuszok stb. gyűjteményével együtt.

A második emeleten van az ENSZ és a külön szervezetek (UNESCO, PAO, stb.) valamennyi kiadványának teljes gyűjteménye; a harmadik emeleten helyezték el az egykori Népszövetség összes kiadványainak teljes gyűjteményét; a "Woodrow Wilson"-Emlék-Könyvtárat. A negyedik emeleten foglal helyet a bibliográfiai osztály, ahol a személyzetnek kerekén együttöde a legtágabb értelemben vett ENSZ-kiadványoknak (tehát az UNESCO-, stb. kiadványoknak is) a bibliográfiai feltárását végzi. Az ötödik emeleten van az összes többi könyvtári osztály: az igazgatóság, a gyarapítási- és katalógizálási osztály, a kezelőiroda stb. A hatodik emeletet jelenleg az ENSZ katonaságának törzskara foglalja el, azonban előbb-utóbb ez is a könyvtár rendelkezésére fog állni. (Biblos. 1959. 8.Jg. 2.Hft. 58-59.p.)

- 0 - 0 - 0 -

AMERIKAI-SZOVJET KÖNYVCSERE

A Massachusetts Institute of Technology (Massachusetts Technológiai Intézet) széleskörű cseresegyezményt kötött ~~szovjet intézményekkel~~. Az egyezmény értelmében az Intézet a moszkvai és leningrádi egyetem könyvtárától, másrészt a Szovjet Tudományos Akadémia Tudományos és Műszaki Tájékoztatási Intézetétől és 8 egyéb intézettől könyveket kap cse-

rébe. Ily módon az Intézet állományának a fontos tudományos könyvekkel való gyarapítását kívánja biztosítani, amelyeket egyébként - a szovjet könyvek rendkívül nagy kelendőse folytán - nem tudna beszerezni. - Az Intézet egyébként 74 szovjet és 43 népi demokratikus államból való tudományos folyóiratra is előfizet. (Library Journal, 1959. 84. vol. 14. no. 2276.p.)

- X - X - X - X - X -

KELETEURÓPAI NYELVEKBŐL KESZÜLT, NYOMTATÁSBAN MEG NEM JELENT FORDÍTÁSOK DOKUMENTÁCIÓJÁNAK TERVE

Az "Arbeitsgemeinschaft Ost" (Keleateurópával foglalkozó munkaközösség) az "Österreichisches Produktivitätszentrum"-mal (Osztrák Termelékenység Központ) együtt tervezték egy "A keleateurópai nyelvekből készült nyomtatásban meg nem jelent fordítások dokumentációja" c. kiadvány megjelentetését.

A terv annak a megfontolásából született, hogy ma már sok újen és szervezet fordítja a keleateurópai nyelvekből a saját területén fontos cikkeket németre és hogy ez az anyag, összehangolt dokumentáció fel-

"Arbeitsgemeinschaft Ost" úgy akarja a párhuzamos munkák veszélyét elhárítani, hogy ezeket a nem-publikált fordításokat összegyűjti, cimleírást készít róluk és publikálja. Ezáltal valamennyi érdekeltnak alkalmat ad arra, hogy egyrészt a cimleírások révén rátaláljon bizonyos érdekes cikkekre, másrészt ezeket az "Arbeitsgemeinschaft"-on, mint közvetítő szervet keresztül fénykép- vagy egyéb másolat alakjában az eredeti fordítás költségeinek töredékéért szerezhesse be.

Az "Arbeitsgemeinschaft Ost" a keleti országok tudományos ismeret-

teit az osztrák gazdasági élet és tudomány számára akarja hasznosítani és ezzel komoly hiányosságot pótolni. A következő országok nyelvéből készült ausztriai fordításokat dolgozzák fel: Szovjetunió, Lengyelország, Csehszlovákia, Magyarország, Románia, Bulgária, Jugoszlávia és Albánia. Más országokban már van ilyenféle dokumentáció. Ilyen pl. az NDK-ban megjelenő "Bibliographie deutscher Übersetzungen aus den Sprachen der Völker der Sowjetunion und der Volksdemokratien", továbbá a Nagybritanniában angol nyelven kiadott "LLU Translation Bulletin" és a washingtoni United States Department of Commerce "Technical Translations" c. kiadványa.

Az "Arbeitsgemeinschaft Ost" ke-

resi az együttműködést mindazokkal a körökkel, amelyeket ez a terv érdekel és mindeneelőtt a következő kérdésekre kér tőlük rövid választ:

1/ Egyáltalában érdeklik-e címet a keleteurópai szakfolyóiratokból készült cikk-fordítások?

2/ Készítettek-e már vagy készítenek-e a saját területükön ilyen fordításokat?

3/ Hajlandók-e ezeket a fordításokat másolatban az "Arbeitsgemeinschaft" archívuma számára, vagy pedig az intézmény munkatársai által elvégzendő bibliográfiai feldolgozás céljára átengedni.

4/ Megengedik-e, hogy a fordítások címeit az "Arbeitsgemeinschaft" dokumentációs kiadványában közölje? (Biblos. 1959. 8. Jg. 2. Pft. 97-98.p.)

HIÁNYLIK A SZOVJET ÉS NÉPI DEMOKRATIKUS IRODALOM A NÉMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG KÖNYVTÁRAIBAN?

A stuttgarti Deutsche Zeitung und Wirtschaftszeitung 1958. nov. 15-i száma "Osteuropas Bücher fehlen. Ein Versäumnis der westdeutschen Bibliotheken" (Keleteurópa könyvei hiányoznak. A nyugat-német könyvtárak mulasztása.) címen cikket közölt. A cikk megállapítja, hogy a nyugatnémet könyvtárak alig vesznek tudomást arról, mennyire megnőtt az elmúlt évtizedben a Szovjetunió és a többi keleteurópai állam jelentősége politikai, gazdasági, tudományos és kulturális szempontból egyaránt. Egyes könyvtárak gyűjtenek ugyan keleteurópai anyagot, de ennek az irodalomnak a rendszeres gyűjtéséről szó sincs.

Már a háború előtt is elhanyagolták a keleteurópai irodalom gyűjtését. A Szövetséges Köztársaságban a hamburgi Westdeutsche Bibliothek és a müncheni Bayerische Staatsbibliothek gyűjtenek keleteurópai anyagot s megkezdték a gyűjtést a göttingeni, hamburgi, kölni és tübingeni

könyvtárak is. De mindez csöpp a tengerben. A továbbiakban a cikk szó szerint így hangzik: "A teletit-sük el, hogy kelet-Európában nem kevesebb, mint 18 nyelven írnak és a könyvtermés évről-évre nő. Csakán Lengyelországban évenként legalább 8000 új kiadvány jelenik meg. Hogy fel tudjuk becsülni ennek a jelentőségét, tudnunk kell, hogy a világ többi részének nyomdai termésében olyan nagy helyet elfoglaló második és harmadrendű szerekeltető irodalom a keleti több országában számszerűen alig nyom valamit a latban. Mit számít itt, hogy a Westdeutsche Bibliothek a háború óta 9426 új könyvet és 1796 térképet szerzett be a keleteurópai államokból és jelenleg 1500 keleteurópai folyóíratra fizet elő! A dolgok ilyen állása fölötti nagyon is jogos elégedetlenség eddig sajnos nem igen jutott túl a tudományos dolgozók szűkebb körén, állapítja meg a Westdeutsche Bibliothek évkönyve. Nincs messze

az idő, amikor a szlávisták és Kelet-Európa kutatók mellett a kutatóintézetek és a magánszemélyek nagyobb köre is a saját bőrén fogja érezni könyvtáraink keleteurópai

állományának hiányosságait és a mulasztások fölötti felháborodását habozás nélkül kifejezésre fogja juttatni." (Zentralblatt für Bibliothekswesen, 1959. 73.Jg. 1.Hft. 61-62.p.)

mmmmmmmmmm

A SZOVJET KÖNYVTÁRÜGYI TANÁCS

Irodája a nyár elején kezdte meg munkáját. (Vö. Könyvtári Figyelő, 1959. 1.sz. 50.p. és 2.sz. 71-72.p.) A május 6-án tartott ülésén megvitatatta és jóváhagyta az egyes szakbizottságok 1959. évre készített terveit. Meghallgatta és jóváhagyta a könyvtárszervezési szakbizottság jelentését a könyveknek a kiadványokkal közösen történő központi feldolgozásáról és megjelölte a kérdés további kidolgozásának irányelveit. Elfogadták az Iroda 1959. évre szóló munkatervét, amit V.I.SURKOV a Könyvtárügyi Tanács elnöke ismertetett.

Az Iroda munkájával párhuzamosan az egyes szakbizottságok is megkezdték működésüket. Május 12-én a Bib-

liográfiai Szakbizottság tartotta meg első, alakuló ülését. Ennek a bizottságnak közel 40 tagja van. Az ülésen elfogadták a Szakbizottság 1959 évi munkatervét. A következő hónapokban a szakbizottság elkezdte a könyvtárak és bibliográfiai intézmények 1959-1965 évre szóló munkatervének összegyűjtését és elemzését. Ennek a munkának az a célja, hogy kidolgozzák a koordinációt és összeállítsák az egész Szovjetunióra vonatkozó bibliográfiai távlati tervet. Ugyancsak tervbe vették, hogy különféle tanácskozásokat hívjanak egybe a szak- és helyismereti bibliográfiai problémáinak megvitatására. (Szovjetszkaja Bibliografija, 1959. 3(55). 1p. 106.p.)

- 0 - 0 -

ÚJ ÉPÜLETBE KÖLTÖZÖTT A FRANKFURTI DEUTSCHE BIBLIOTHEK

1959. április 24-én avatták fel a "Deutsche Bibliothek" új könyvtáráépületét.

A Deutsche Bibliothek, amely jelenleg a Német Szövetségi Köztársaságban a nemzeti könyvtár szerepét tölti be, 1946-ban kezdte meg működését a frankfurti városi és egyetemi könyvtár helyiségeiben, dolgozóval. Mivel a kötelező beszolgáltatást állami törvény nem írja elő, a kiadók önkéntes beszolgáltatásából gyarapszik a könyvtár. Jelenleg hetenként megjelenő kurrens nemzeti bibliográfiát ad ki, továbbá féléves és ötéves kumulációkat, valamint a kurrens folyóiratok és a nyomtatásban meg nem jelent tudományos munkák bibli-

ra megjelenik a hivatalos kiadványok bibliográfiája is. A könyvtár állománya 420 ezer kötet és 60 ezer gépírásos disszertáció. 1950-tan 7 ezren keresték fel az olvasótermet és 152 ezer kötet könyvet használtak. A könyvtári munkák száma 125. (Zentralblatt für Bibliothekswesen, 1959. 13.Jg. 41.Hft. 637-645.p.)

- 0 - 0 -

A MARBURGI WESTDEUTSCHE BIBLIOTHEK

amely a berlini Staatsbibliothek (a hajdani Preussische Staatsbibliothek) állományának egy részét tárolja, a kettéosztása óta, leg-

ujabb jelentésében (1957. ápr.-1958. márc.) a többi között a következő adatokat közli:

Beszereztek 31 627 bibliográfiai egységet, ennek 85,8%-a külföldi. Az összes beszerzés több mint 2/3-a (71,7%) ajándék. Fennállása óta tehát a könyvtárba összesen 166 837 kötet érkezett.

A könyvtárnak jelenleg 7104 külföldi és 1092 német, tehát összesen

8196 folyóirat jár. A régi állomány nem-periodikus anyagának katalógizálása, mint már az előző évben is, teljesen szünetelt.

Kikölcsönöztek helyben 41 601, a könyvtárközi kölcsönzés keretében 55 545 kötetet. A mikrofilm-felvételek és fotokópiák száma 4200-al 81 700-ra emelkedett. 4950 írásbeli tudakozódást dolgoztak fel, 800-al többet, mint az előző évben. (Biblos. 1958. 8.Jg. 1.Hft. 31.p.)

DÁN KÖNYVTÁROSOK A KÖLCSÖNZÉSI DIJ ELLEN

A dán sajtóban és parlamentben több javaslat jelent meg, illetve hangzott el arra, hogy a dán közművelődési könyvtárak a jövőben csak kölcsönzési díj ellenében kölcsönözzenek könyveket. Ez ellen a terv ellen nyújtotta be a Dán Könyvtárügyi Tanács - amely a művelődésügyi minisztérium, az állami könyvtárak, a közművelődési könyvtárakat fenntartó helyi hatóságok és a Dán Könyvtáros Egyesület képviselőiből áll - a dán közművelődési könyvtári törvény revíziójával megbízott parlamenti bizottság elé nyilatkozatát. Fontosabb pontjai: 1. nem helytálló a szerzők és kiadók érvelése, hogy a könyvtárak rontják a kereskedelem forgalmát; 2. az ellenszolgáltatás nélküli

kölcsönzés a skandináv és angolszász országok könyvtárgyakorlatának egyik alapelvévé vált; a javasolt változás tehát retrográd jellegű; 3. az állami könyvtárakban mindig ellenszolgáltatás nélkül folyt a kölcsönzés; helytelen lenne most újból megkülönböztetést tenni állami és közművelődési könyvtárak látogatási közt; a dán könyvtárügy kialakult egységét bontaná meg a törvény megváltoztatása; 4. annyi lenne a kivétel a kölcsönzők egyes kategóriái közt (fiatalkorúak, öregek, diákok, katonák, munkaképtelenek, továbbra sem fizetnek kölcsönzési díjat), hogy a javasolt változtatás gyakorlatilag is csak nehezen lenne megvalósítható. (Bogens Verden. 1959. 11. aug. 1. no. 1-15.p.)

0 - 0 - 0 - 0 - 0
- 0 - 0 -

KONFERENCIA AZ NDK KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAINAK ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁSÁRÓL

A Der Bibliothekar c. folyóirat 1959. évi 3. számát teljes egészében az NDK közművelődési könyvtárosai 1958. nov. 25-28-ig Altenbergben tartott konferenciája ismertetésének szenteli. A konferenciának az volt a feladata, hogy megvesse a marxista állománygyarapítási politika alapjait és javaslatot tegyen azokra a legfontosabb intézkedésekre, amelyeket mindenütt meg kell valósítani.

A konferencia tézisei összefoglalják a gyarapítási politika legfonto-

sabb alapelveit. A megbeszélések 6 bizottság keretében folytak le. A referátumok a következő kérdések körül csoportosították a konferencia anyagát:

1. A közművelődési könyvtárak állománygyarapításának alapelvei a szocialista építés jelenlegi feltételei között az NDK-ban.
2. A szépirodalmi művek beszerzése a szocialista nevelés szolgálatában.
3. Az ismeretterjesztő- és szakirodalom a közművelődési könyvtárak állományában.
4. Állománygyarapítás és hálózati feladatok.
5. Állomány és olvasó.
6. Az állománygyarapítás segédesszékei és módszerei.

A konferenciát követően megyei könyvtárak igazgatói Berlinben, 1958. dec. 18-19-ig megbeszélésre jöttek össze, ahol megállapították, hogy a gyarapítási konferencia teljesítette feladatát.

Az 1959/60 év folyamán el kell végezni a konferencia alapos kiértékelését. Központi Állománygyarapítási Bizottságot alakítanak, amelynek feladata anyagilag és szervezetenként biztosítani, hogy az NDK közművelődési könyvtárainak állománygyarapítása tervszerűen és a társadalmi szükségleteknek megfelelően menjen végbe. (Der Bibliothekar. 1959. 13.Jg. 3.Hft.)

BRAILLE-IRÁS NYOMTATÁSA LYUKKÁRTYÁKKAL

Néhány hónappal ezelőtt New Yorkban egy sajtóértekezleten bemutatták nyomtatott szövegnek elektronikus számológéppel Braille-írásra való átalakítását.

Az új eljárás lényegileg a következőkből áll: a szöveget először lyukkártyákra viszik át; a lyukkártyákat a számológépbe adagolják, amelyet ennek a műveletnek elvégzésére programoznak; a szöveg a számológépből átkódolt jelekben lyukkártyákon jön ki; a lyukkártyákat most egy nyomdagépbe teszik, amely a Braille jeleket az angol szöveg fölé nyomja; a korrektúra megtörténte után a lyukkártyákat domborító sajtóba helyezik, amely előállítja a rotációs géphez felhasználható fémlemezket.

Az elektronikus számológép a szakképzett Braille-író nyomdászok munkáját lesz hivatva pótolni. (Library of Congress. Information Bulletin. 1959. 18.vol. 17.no. 240.p.)

AZ ELSŐ REFERENZ-KÖNYV BRAILLE-ÍRÁSBAN

A World Book Encyclopedia-t Braille-írásban is közzé fogják tenni. Ez lesz az első Braille-írású referenzkönyv. A tervezett kiadás 160 kötet lesz és 38 lábnyi (1 láb= 30.48 cm) hossza pole felületet fog elfoglalni. (ALA Bulletin. 1959. 53.vol. 6. no. 528.p.)

UT SLOVJET KATALOGIZÁLÁSI SZABÁLYZATOK

Az OSzSzsZK Népművelési Minisztériumának könyvtárközi katalógizálási bizottsága befejezte a katalógizálási szabályzat 2. átdolgozott és bővített kiadásának sajtó alá rendezését. (Edinje pravila opiszanija proizvedenij pezsati dlja bibliotecsnuh katalogov. Cs.l.vúp. 1. Opiszanie knig.) Az első kiadás 1949-ben jelent meg.

Tervbe vettük a kisebb könyvtárak számára használatban levő szabályzat 3. átdolgozott kiadásának előkészítését is. (Edinje pravila opiszanija proizvedenij pezsati dlja katalogov szabol'sih bibliotek.) Az előző, 2. kiadás 1953-ban látott napvilágot. (Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 3(55).vúp. 107.p.)

-0-0-

A KONGRESSZUSI KÖNYVTÁR FÉNYSZEDŐGÉPE

A Kongresszusi Könyvtár Japánban szerkesztett fényszedőgépet helyezt üzembe a nyomtatott katalóguscédulák kínai, japán és koreai nyelvű szövegének a katalóguscédulákra, eredeti betűtípussal való rávezetése céljából. Az ilyen nyelvű szövegeket eddig kézzel irták a latin betűkkel nyomtatott cédulákra.

A fényszedőgép olyan szedőkerettel van ellátva, amely 35 üveglapot tud egyszerre befogni. Az egyes üveglemezek kb. 270 kínai, japán, illetve koreai betűt tartalmaznak; az egész keret kapacitása tehát -lemezcseré nélkül - csaknem 10 000 betű. A keret tetszés szerinti helyzetbe hozható, úgyhogy bármely betűt lehet a lencse előtt rögzíteni s a berendezés hátsó oldalán elhelyezett fényérzékeny papírra exponálni. Az optikai rendszer segítségével több mint 200-féle méretben és változatban lehet a lemezek betűit lefényképezni. A fényszedőgép üzem

három előny származik: 1. a kézzel irt katalóguscédulák helyett most már egyöntetű nyomtatott cédula állítható elő; 2. sokkal gyorsabban végezhető el a címleírások sokszorosítása; 3. a fényszedés útján nyert szöveg kevesebb helyet foglal el, mint a kézírás.

A berendezés az említett keleti nyelveken felül latin és cirill betűs lemezekkel is fel van szerelve. De ezeken felül egyéb fajta betűből, illetve jelekből álló szövegek sokszorosítását is lehetővé teszi. (Library of Congress. Information Bulletin. 1959. 18.vol. 24.no. 329-332.p.)

+ 0 +

HOGYAN OLVASNAK AZ AMERIKAI DIÁKOK?

A folyó év február és március hónap folyamán az amerikai serdülőkorú ifjúság olvasási szokásaira vonatkozóan kérdőívek útján felmérést végeztek. 10 149 diák válaszát dolgozták fel. A vizsgálat főbb eredményei: három diák közül kettő olvas az iskolai munkájával össze nem függő könyvet is; 46 % a kérdőívek kitöltését megelőző napon is olvasott; a megkérdezettek mintegy kétharmada közművelődési, vagy iskolai könyvtárból származó könyvet szokott olvasni; 11 % saját pénzén szokott könyvet vásárolni. (ALA Bulletin. 1959. 53.vol. 6.no. 445.p.)

-X-X-

33 ÉV UTÁN VISSZAKERÜLT KÖNYV

A New York Public Library 1926 július 7-én megállapította, hogy állományából egy 1626-ban Antwerpenben kiadott genealógiai munka eltűnt. 1959-ben Ausztráliából légitóstával érkezett vissza a mű azzal az értesítéssel, hogy küldője 1949-ben Sanghaiban vásárolta s azért nem előbb a könyvtárnak,

mert remélte, személyesen fogja tervezett amerikai útja során átadni. (Bulletin of the New York Public Library. 1959. 63.vol.7.no. 325.p.)

-0-0-

VEND SZÓTÁRAK BIBLIOGRÁFIÁJA

The Lusitians címen Richard C. LEWANSKI bibliográfiát közöl a Szászország, Lengyelország és Csehszlovákia határán élő lusatiánok, szorbok, illetve vendek néven ismert kis-szláv népesoport szótáraitól. (Érdekes, hogy a Muraközben élő vendekről cikkében nem tesz említést. Ford.) (Bulletin in the New York Public Library. 1959. 63.vol. 5.no. 242-246.p.)

X-X-X

AZ 1958-as ÉV "LEGSZEBB NÉMET KÖNYVEI"

Az NDK-ban az év legszebb könyveinek kiválogatása 1959. jan. 19-én kezdődött, a beküldött könyvek előzetes szűrésével. A zsüri ez évben is a lipcei Deutsche Bücherei-t választotta ülési színhelyéül, mivel az a könyvtár, mint a német irodalom archivuma és egyúttal a könyvkultúra tüzhelye, méltó keretet és gyakorlati támogatást nyújtott a zsüri munkájához. "Az év legszebb könyve" címmel 50 kiadói munkát és 5. a könyvkereskedői forgalmon kívüli kiadványt tüntettek ki. (Nachrichten aus dem Wissenschaftlichen Bibliothekswesen der DDR, 1959. 5. Jg. 1.no. 1.p.; 2.no. 13.p.)

+0+0+

FORDITÁSI SZÖVEGEK HANGLEMEZEN

GORDONNIER mérnök, a "Commission de l'OECE (a Keleteli Országok Tudományos és Műszaki Dokumentációjára alakult Bizottság) francia delegátusa tervezetet nyújtott be nyers for-

ditásokat tartalmazó mikrobarázdás lemezek igen alacsony áron való kiadásáról.

Egy-egy cikkről vagy fejezetről - a tervezet szerint - egy vagy két 30 perces időtartamu lemez készülne; ez mintegy 10 felolvasott lapnak felelne meg. A lemez tasakja röviden összefoglalná a cikk tartalmát, megadná a címeket és alcímeket - azonosításuk megkönnyítése végett - jelezné a hangfelvételen való helyüket. Ezért az egyes szakaszok elejét megjelölnék és három első szavát - a szöveg azonosítása végett - az eredeti nyelven olvasnák. A szakaszokat egymástól "stop" jelzés választaná el.

A tervek szerint e lemezek darabonként 500 francia frankba kerülnének. (Le Cahiers de la Documentation. 1958. 12.ann. 3.no. 84.p.)

KONFERENCIA A "GÉPI NYELVRŐL"

A Western Reserve University és a Rand Development Corporation együttes rendezésében szeptember 6-12. között Clevelandban (Ohio) nemzetközi konferenciát tartottak a gépi irodalom-keresés és fordítás közös nyelvi szabványainak kialakítása tárgyában. Az értekezlet főcélja olyan közös nyelv kialakítása volt, amelynek felhasználásával gépi be rendezés útján legyen a tudományos és műszaki irodalom keresése, válogatása, összehasonlítása és fordítása elvégezhető. (American Documentation. 1959. 10.vol. 3.no. 259.p.)

0-0-0

A "HANGOS KÖNYV" NEGYEDSZÁZADOS JUBILEUMA

Idén, április hó 14-én ünnepelték a Kongresszusi Könyvtárban a "talking book" (hangos könyv) létrejöttének 25. évfordulóját. A vakok szá-

mára készült első könyvlemezek 15 percesek voltak. A mai lemezek egy órással; tervbe vették azonban már 4 órán át játszó könyv-lemezek készítését is. Ez idő szerint 3500 különféle könyv áll a vakok rendelkezésére, több milliós példányban. Az Amerikai Egyesült Államokban nyilvántartott 350 000 vak közül 50 000-en veszik igénybe a "hangosan beszélő könyvet", míg 10 000 személy Braille írásu könyvet szokott kikölcsönözni.

Az évfordulónál kapcsolatban rendezett kiállításon szerepelt többek között KELLER Helén két levele 1892-ből, s EDISON első közzétett beszámolója találmányáról, a fonográfáról. Ebben EDISON már megjósolja, hogy találmánya egykor pótolni fogja a könyvet a vakok számára. (Library of Congress. Information Bulletin. 1959. 18.vol. 15.no. és 17.no. 206-207., 233.p.)

-0-0-

KEVÉS A KÖNYV A KANADAI ISKOLAI KÖNYVTÁRAKBAN

A Canadian Library Association Bulletin 1959.15.vol.5.száma teljes egészében az iskolai könyvtárak problémáinak van szentelve.

Kanadában - olvashatjuk a bevezetésként szolgáló első cikkben - az iskolai könyvtárak az utóbbi öt év folyamán kerültek egyre fokozottabb mértékben, az érdeklődés homlokterébe. A szülők kérésére egyre-másra létesülnek az iskolai könyvtárak, s a hatóságok mind anyagi támogatással, mind pedig a felügyelők útján nyújtott utbaigazítással sietnek az iskolák segítségére. A tanítók is mindent elkövetnek az olvasás iránti érdeklődés felkeltésére, - csak éppen az olvasmányanyag hiányzik még az iskolai könyvtárakból. Olyan az olvasásra felbuzdult tanulók helyzete most - ahogy a cikkíró szellemes hasonlattal a kérdést szemlélteti - mint a dajkamesében szereplő gyermeké, akit édesanyja egyre buzdít az uszára, de amikor azután vetközni

kezd, azzal vágja a mulatság útját: "Csak azután közel ne menj a vízhez!" Hiába ébred itt is fel a tanuló kíváncsisága, nincs miben kielégülést találjon.

Az egyes cikkek címe: Csak azután közel ne menj a vízhez! (170-171.p.) Az iskolai könyvtárak Kanadában. (172-201.p.) Az iskolai könyvtárak problémái. (202-204.p.) A fiatalok és az olvasás. (205-208.p.) A köznevelődési könyvtár és az iskolai könyvtár. (209-214.p.) A képeskönyv és a kezdő olvasó. (215-218.p.) A szakkönyvtár. (218.p.) (Canadian Library Association Bulletin. 1959. 15. vol. 5.no. 170-218.p.)

-0-0-

MAGYAR vonatkozású kiadványok is szerepelnek az NDK 1959.évi bibliográfiai tervében. Pálffy Miklós a hallei Kassai-féle magyar könyvtár anyagából az alábbi két munkát készítette el:

"Catalogus Manuscriptorum Bibliothecae Nationis Hungaricae Halensis a Georgio Michaelis Cassai..." (Kb. 450 oldal terjedelemben.)

"Bibliographische Seltenheiten der Ungarischen Bibliothek in Halle." (Kb. 180 oldal.) (Nachrichten aus der Wissenschaftlichen Bibliotheken der DDR. 1959. 5.Jg. 2.no.12. p.)

+--+

"INDEX ISLAMICUS 1906-1955" címen katalógust szerkesztett J.D.FEARSON, a londoni egyetem School of Oriental and African Studies (Keleti és Afrikai Tanulmányok Iskolája) könyvtárának vezetője. (Kiadója: W. Heffer and Sons, Ltd. Cambridge, 1958.) 500 folyóirat, 1200 Festschrift és 70 konferencia-beszámoló alapján 26 000 izlami tárgy cikk címléírását adja benne tudományszakok szerinti csoportosításban, földrajzi alosztásokkal. A mű szerzői névmutatóval is el van látva. A terv szerint a műhöz 5 évenként pótkötetek fognak megjelen-

ni. (Library of Congress. Information Bulletin. 1959. 18.vol. 2.no. 26.p.)

-0-0-

A BERLINI DEUTSCHE STAATSBIBLIOTHEK állománya 1958-ban összesen 79 597 bibliográfiai egységgel gyarapodott. Ebből 34 523 kötetet vásárlás útján szereztek be, 23 072 kötet részben kötelempéldány, részben ajándék volt. Cserébe a könyvtár 22 002 művet kapott. (Biblos. 1959. 8.Jg. 2.Hft. 100.p.)

-M-M-

"AUTOEXTRACT" a neve annak a gépnek, amely el tudja "olvasni" a tudományos cikket, illetve beszámolót és arról kivonatot tud készíteni. A készülék az alábbi elvek alapján működik: a kivonatolandó cikk kódolt fogalmazásban papírlapon a gépbe kerül. A gép elemzi a szöveget s a szavakat fontossági sorrendjükből emeli ki. Elkülöníti a fontos mondatokat és ezeket leírja. A berendezés nagy szolgáltatásokat fog tenni a tudományos cikkek fordítási munkája terén, mivel nem kell fordítás céljából az egész idegen nyelvű szöveget elolvasni. (La Caixa de la Documentation. 1958. 13. tom. 3. no. 27. .)

1959. 10. 10. 11

A SPECIAL LIBRARIES ASSOCIATION (Szakkönyvtárak Szövetsége) 1959. május 31 - június 3. között tartotta Atlantic City-ben 50. évi közgyűlését. A közgyűlés tárgya: a teljesítmény-normák szükségessége és lehetősége. (Library of Congress. Information Bulletin. 1959. 18.vol. 23.no. Appendix.)

.x.x.

A FÉDÉRATION INTERNATIONALE DES TRADUCTEURS (FIT - Fordítók Nemzetközi Szövetsége) július 27-30-ig Bad Godesburgban (NSZK) tartotta má-

sodik nemzetközi kongresszusát. A kongresszus tárgya: a fordítás minősége. A témát párhuzamosan két csoportban tárgyalták; az első csoport a tudományos és műszaki, - a második az irodalmi fordítások kérdésével foglalkozott. A fordítások megalkotható szabványaira vonatkozóan a kutatóintézetektől, dokumentációs központoktól, tudományos könyvek kiadótól s műszaki és egyéb folyóiratok szerkesztőitől kértek javaslatokat. (Aslib Proceedings. 1959. 11. vol. 5.no. 119.p.)

A KONGRESSZUSI KÖNYVTÁR olvasótermeinek forgalma a karácsonyi szünet alatt szokott a legmagasabb lenni; ilyenkor ui. az olvasótermek főiskolai, egyetemi hallgatókkal és tanárokkal telnek meg. 1958. dec. 22-1959. jan. 4-ig összesen 39 000 könyvet kellett az olvasóknak kiadni, azaz óránként 523-at. Különösen kiemelkedő nap volt dec. 30-a, amikor a kért könyvek száma 6991-re, óránként 822-re, ugott. (Library of Congress. Information Bulletin. 1959. 18.vol. 1.no. 9.p.)

-0-0-

A HARVARD EGYETEM tudománytörténeti fakultása felhívással fordult a tudományos világhoz, amelyekben országos bizottság alakítását javasolja a természettudományi és műszaki tudományok történetére vonatkozó közismert források gyűjtésének megszervezésére, ilyen jellegű anyag központi tárolására. - A felhívás eredményeképpen az érdekelt intézmények közreműködésével (a Kongresszusi Könyvtár Természettudományi és Műszaki Osztálya vezetőjének elnöksége alatt) a bizottság meg is alakult. A bizottság a tél folyamán konferencián kívánja az országos program irányvonalait megállapítani. (Library of Congress. Information Bulletin. 1959. 18.vol. 24.no. 244.p.)

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

Könyvtártudományi Szakkönyvtára által 1960 évre előfizetés és csere
formájában megrendelt folyóiratok jegyzéke

ABSTRACTOR. Library Association of Australia	1.	DAS ANTIQUARIAT Wien	12.
ACCADEMIE E BIBLIOTECHE D'ITALIA Roma	2.	ARBEITSBLÄTTER FÜR BETRIEBLICHES INFORMATIONSWESSEN Frankfurt am Main	13.
ADVANCES IN LIBRARY SCIENCES New York-London	3.	ASLIB BOOK LIST London	14.
AKTUALNE PROBLEMY DOKUMENTACJI NAU- KOWO-TECHNICZNEJ Warszawa	4.	ASLIB PROCEEDINGS London	15.
ALA BULLETIN Chicago, Ill.	5.	ASPECTS OF LIBRARIANSHIP. Depart- ment of Library Science Kent, Ohio	16.
ALMANACCO DEI BIBLIOTECARII ITALIA- NI (Olaszország)	6.	ASSISTANT LIBRARIAN London	17.
AMERICAN DOCUMENTATION New York	7.	AUSTRALIAN LIBRARY JOURNAL Sydney	18.
ANAIS DAS BIBLIOTECAS E ARCHIVES DE PORTUGAL Lisboa	8.	BABEL (NSZK)	19.
ANNALS OF BIBLIOGRAPHICAL SCIENCE (India)	9.	LA BIBLIOFILIA Firenze	20.
ANNALS OF LIBRARY SCIENCE New Delhi	10.	BIBLIOGRAFIA BIBLIOGRAFII I NAUKI O KSIĄŻCE. Bibliographia Polonica Bibliographica Lodz.	21.
ANNALS OF THE SOCIETY OF LIBRARY SCIENCE (Japan)		BIBLIOGRAFIJA SZOVETSZKOJ BIBLIO- GRAFII	22.

BIBLIOGRAPHIC INDEX Washington	23.	BIBLIOTEKSBLADET Lund	36.
BIBLIOGRAPHICAL NEWS. UNESCO Paris Francia változatát 1. 147.sz.alatt	24.	BIBLIOTEKSVÄSEN (Svédország)	37.
BIBLIOGRAPHIE DER DEUTSCHEN BIBLIO- GRAPHIEN Leipzig	25.	BIBLIOTHECA INDICA Calcutta	38.
BIBLIOGRAPHISCHE BEIHEFTE DER ZEIT- SCHRIFT FÜR BIBLIOTHEKSWESEN UND BIBLIOGRAPHIE Frankfurt am Main	26.	BIBLIOTHEEKLEVEN Rotterdam	39.
BIBLIOGRAPHISCHE MITTEILUNGEN ZUM BIBLIOTHEKSWESEN Berlin	27.	BIBLIOTHEEKSGIDS Antwerpen	40.
BIBLIOTECONOMIA Barcelona	28.	DER BIBLIOTHEKAR Berlin	41.
BIBLIOTEKAR Beograd	29.	BIBLOS Wien	42.
BIBLIOTEKAR Moszkva	30.	BIULETYN INFORMACYJNY BIBLIOTEKI NARODOWEJ Warszawa	43.
BIBLIOTEKAR Szofija	31.	BIULETYN INSTYTUTU BIBLIOGRAFICZ- NEGO Warszawa	44.
BIBLIOTEKAREN Köbenhavn	32.	THE BODLEIAN LIBRARY RECORD Oxford	45.
BIBLIOTEKARZ Warszawa	33.	BOGENS VERDEN Köbenhavn	46.
BIBLIOTEKET OCH VI Stockholm	34.	BOK OG BIBLIOTEK Oslo	47.
BIBLIOTEKOVEDENIE I BIBLIOGRAFIJA Moszkva		BOLETIN DE LA ASSOCIATION COLOMBIA- NA DE BIBLIOTECARIOS Bogota	48.

BOLETIN DE LA BIBLIOTECA NACIONAL Lima	49.	BULLETIN OF THE MEDICAL LIBRARY AS- SOCIATION Baltimore	61.
BOLLETTINO DI INFORMAZIONE SULLA MICRORIPRODUZIONE Milano	50.	BULLETIN OF THE NEW YORK PUBLIC LIB- RARY New York	62.
BOLLETTINO DELL'ISTITUTO DI PATOLO- GIA DEL LIBRO Roma	51.	BULLETIN DE L'UNESCO À L'INTENTION DES BIBLIOTHÈQUES Paris	63. Angol változatot 1. a 178.sz. alatt
BOOKBIRD (NSZK)	52.	BULLETIN DE L'UNION FRANÇAISE DES ORGANISMES DE DOCUMENTATION Paris	64.
BORN OG BOGER (Dánia)	53.	BÜCHEREI UND BILDUNG Reutlingen	65.
THE BOSTON PUBLIC LIBRARY QUARTERLY Boston, Mass.	54.	CAHIERS DES BIBLIOTHÈQUES DE FRANCE Paris	66.
BÖRSENBLATT FÜR DEN DEUTSCHEN BUCH- HANDEL Frankfurt am Main	55.	LES CAHIERS DE LA DOCUMENTATION Bruxelles	67.
BÖRSENBLATT FÜR DEN DEUTSCHEN BUCH- HANDEL Leipzig	56.	CĂLĂUZA BIBLIOTECARULUI București	68.
BULLETIN DES BIBLIOTHÈQUES DE FRANCE Paris	57.	CANADIAN LIBRARY ASSOCIATION BULLE- TIN Ottawa	69.
BULLETIN. Commission Belge de Biblio- graphie Bruxelles	58.	CHRONIQUE DE L'UNESCO Paris	70.
BULLETIN D'INFORMATIONS. Associa- tion des Bibliothécaires Français Paris	59.	ČITATEL' Martin	71.
BULLETIN OF THE JOHN RYLANDS LIBRA- RY Manchester		ČTENÁŘ Praha	72.

COLLEGE AND RESEARCH LIBRARIES Chicago	73.	FREMSPRACHEN. Zeitschrift für Dol- metscher, Übersetzer und Fremd- spracherpraxis Halle	86.
CONTENTS IN ADVANCE Philadelphia	74.	DIE GEMEINDEBÜCHEREI (NSZK)	87.
CSITALISTE Szofija	75.	HARVARD LIBRARY BULLETIN Cambridge, Mass.	88.
DFW. DOKUMENTATION, FACHBIBLIOTHEK, WERKSBÜCHEREI Frankfurt am Main	76.	HOSPITAL AND INSTITUTION BOOK GUIDE Chicago	89.
DK MITTEILUNGEN Berlin	77.	IASLIC BULLETIN (India)	90.
DOCUMENTATION EN FRANCE Paris	78.	IBBD (Instituto-Brasileiro de Bib- liografia e Documentacao.) Boletim Informativo Rio de Janeiro	91.
DOCUMENTREPRODUCTIE 's-Gravenhage	79.	IBM JOURNAL OF RESEARCH AND DEVELOP- MENT (USA)	92.
DOKUMENTATION Leipzig	80.	THE INDEXER London	93.
DOKUMENTATION IN MEDIZIN UND BIOLO- GIE Bielefeld	81.	INDIAN LIBRARIAN (India)	94.
DOKUMENTATIONSDIENST FÜR DOKUMENTA- TION Berlin	82.	INDIAN LIBRARY ASSOCIATION JOURNAL Bezwada	95.
EDUCATION LIBRARIES BULLETIN London	83.	INDO-PACIFIC EXCHANGE NEWSLETTER Tokio	96.
EXTENSIONS AND CORRECTIONS TO THE UDC	84.	INFORMACIONEN BJULETIN ZA BIBLIO- GRAFSZKI SZPRAVKI I KARTOTEKI Szofija	97.
FENIX. Revista de la Biblioteca Na- cional Lima	85.		

INFORMACIONNŪJ UKAZATEL' BIBLIOGRA- FICESZKIH SZPISZKOV I KARTOTEK SZOSZTOVLENNŪH BIBLIOTEKAMI SZO- VETSZKOGO SZOJUZA Moszkva	98.	THE LIBRARY ASSOCIATION RECORD London	110.
INFORMATION BULLETIN. Library of Congress Washington	99.	LIBRARY BULLETIN Calcutta	111.
INFORMATIONS FID Hága	100.	THE LIBRARY CHRONICLE Philadelphia	112.
INFORMATIONS. UFOD (Union Française des Organismes de Documentation.) 101.		LIBRARY HERALD (India)	113.
THE JOURNAL OF DOCUMENTATION London	102.	LIBRARY JOURNAL New York	114.
KIRJASTOLEHTI Helsinki	103.	LIBRARY LITERATURE New York	115.
KNIHOVNÍK Praha	104.	THE LIBRARY QUARTERLY Chicago	116.
KÖNYVTÁROSOK TÁJÉKOZTATÓJA Bucureşti	105.	LIBRARY RESOURCES AND TECHNICAL SER- VICES Richmond, Va.	117.
LAW LIBRARY JOURNAL (USA)	106.	LIBRARY REVIEW Glasgow	118.
LIBRARIAN AND BOOK WORLD London	107.	LIBRARY REVIEW (Japan)	119.
THE LIBRARY. Transactions of the Bibliographical Society. Oxford	108.	LIBRARY SCIENCE ABSTRACTS London	120.
THE LIBRARY ASSOCIATION ANNUAL RE- PORT OF THE COUNCIL... London		LIBRARY TRENDS Urbana, Ill.	121.
		LIBRARY WORLD London	122.

LIBRI Köbenhavn	123.	MODERN LIBRARIAN (Pakisztán)	135.
DIE LOCHKARTE. Mitteilungen der Re- mington Rand Univac Frankfurt am Main	124.	MONTHLY BULLETIN ON SCIENTIFIC DO- CUMENTATION AND TERMINOLOGY. UNESCO Paris	136.
MARGINALIEN Berlin	125.	MOUSAION Pretoria	137.
MECHANICAL TRANSLATION Cambridge, Mass.	126.	NACHRICHTEN. NOUVELLES. Vereinigung Schweiz. Bibliothekare Bern	138.
MICRO LIBRARY Stockholm	127.	NACHRICHTEN FÜR DOKUMENTATION Frankfurt am Main	139.
THE MICROCARD BULLETIN Madison	128.	NACHRICHTEN AUS DEM WISSENSCHAFT- LICHEN BIBLIOTHEKSWESEN DER DDR Berlin	140.
MICROCOSM An Arbor	129.	NEW ZEALAND LIBRARIES New Zealand	141.
MICROFILM. Periodico di informazio- ne tecnica e legislazione della documentazione Roma	130.	THE NEWBERRY LIBRARY BULLETIN Chicago	142.
MITTEILUNGEN DER STAATLICHEN BÜCHE- REISTELLEN (NSZK)	131.	NEWS NOTES OF CALIFORNIA LIBRARIES California	143.
MITTEILUNGEN AUS DER STADTBIBLIO- THEK Nürnberg	132.	NORDISK TIDSKRIFT FÖR BOK- OCH BIB- LIOTHEKSWÄSEN Uppsala	144.
MITTEILUNGEN DER VEREINIGUNG ÖSTER- REICHISCHER BIBLIOTHEKARE Wien	133.	NOTE DI BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTAZIO- NE SCIENTIFICA Roma	145.
MITTEILUNGSBLATT. Verband der Bib- liotheken des Landes Nordrhein- Westfalen Köln		NOTIZIE A.I.B. Bolletino dell'Asso- ciazione Italiana per le Biblio- teche	146.

NOUVELLES BIBLIOGRAPHIQUES. UNESCO Paris Angol változatok 1. 24. sz. alatt	147.	PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY Warszawa	160.
NOVĚ KNĪGI Moszkva	148.	QUARTERLY BULLETIN OF THE INTERNA- TIONAL ASSOCIATION OF AGRICULTU- RAL LIBRARIANS - DOCUMENTALISTS Wageningen	161.
OCCASIONAL PAPERS. University of Illinois Library School	149.	QUARTERLY JOURNAL OF CURRENT ACQUISI- TIONS. Library of Congress Washington	162.
OCCASIONAL PUBLICATIONS. University of London. School of Librarian- ship and Archives London	150.	REFERATEDIENST DOKUMENTATION UND INFORMATION Frankfurt am Main	163.
DE OPENBARE BIBLIOTHEEK (Hollandia)	151.	REVISTA DE ARCHIVOS, BIBLIOTECAS Y MUSEOS Madrid	164.
PAKISTAN LIBRARY REVIEW (Pakistán)	152.	ROCZNIKI BIBLIOTECZNE. Organ nauko- wy bibliotek szkol wyższych Wrocław	165.
THE PAPERS OF THE BIBLIOGRAPHICAL SOCIETY OF AMERICA New York	153.	SCHOOL LIBRARIAN AND SCHOOL LIBRARY REVIEW Oxford	166.
LA PAROLA E IL LIBRO Roma	154.	SCHOOL LIBRARIES Chicago	167.
PE NOTES Hága	155.	SCIENCE INFORMATION NEWS Washington	168.
PHILOBIBLON Hamburg	156.	SKOLBIBLIOTEKET Stockholm	169.
PORADNIK BIBLIOTEKARZA Warszawa	157.	SPECIAL LIBRARIES New York	170.
THE PRIVAT LIBRARY London	158.		
PROBLEMS IN INFORMATION STORAGE AND RETRIEVAL			

STUDII SI CERCETARI DE BIBLIOLOGIE Bucuresti	171.	UNESCO BULLETIN FOR LIBRARIES Paris Francia változatot l.a 63.sz.alatt	178.
SUOMEN KIRJASTOSAURA (Finnország)	172.	VJESNIK BIBLIOTEKARA HRVATSKE Zagreb	179.
SZOVETSKAJA BIBLIOGRAFIJA Moszkva	173.	WERKHEFTE ZUR BÜCHEREIARBEIT (NSZK)	180.
SZOVETSKAJA KNIZSNAJA TORGOVLJA Moszkva	174.	WILSON LIBRARY BULLETIN New York	181.
TIDSKRIFT FÖR DOKUMENTATION Stockholm	175.	ZEITSCHRIFT FÜR BIBLIOTHEKSWESEN UND BIBLIOGRAPHIE Frankfurt am Main	182.
TUSHUGUAN GONZUO Peking	176.	ZENTRALBLATT FÜR BIBLIOTHEKSWESEN Leipzig	183.
TÜRK KÜTÜPHANECILER DERNEGI BÜLTENI BULLETIN DE L'ASSOCIATION DES BIB- LIOTHECAIRES TÜRCES Ankara	177.		

o-o-o-o-o-o-o

KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI FORDÍTÁSOK JEGYZÉKE

2101 - 2140.

2101. POPOVICS, O.: Katalogizálás nagyobb közművelődési könyvtárakban. (Katalogizacija a vecim popularnim bibliotekama.) = Bibliotekar (Beograd). 1958. 10. god. 4. no. 258-262. p.

2102. Megállapodás az NDK kiadói és a Zentralinstitut für Bibliothekswesen között az NDK közművelődési könyvtárai állománygyarapítási kérdéseiben való együttműködésről. 13. gépelt oldal.

2103. A Potsdami Városi és Megyei Könyvtár 1959 évi munkaterve. = Jahresarbeitsplan 1959 der Stadt- und Bezirksbibliothek Potsdam. 21 gépelt oldal. Gépiratból fordítva.

2104. A Berlini Német Tudományos Akadémia Dokumentációs Intézete (Institut für Dokumentation der Deutschen Akademie der Wissenschaften zu Berlin.) = Dokumentation. 1958. 5. Jg. 1. Hft. 20. p.

2105. Az Unesco könyvtári programja 1959-1960-ra. (La programme de l'Unesco en matière de bibliothèques en 1959-1960.) = Bulletin de l'Unesco à l'intention des Bibliothèques. 1959. 13. vol. 4. no. 77-79. p.

2106. SZKRÜPNEV, N.: A Leningrád-i Állami Krupszkaja Könyvtárosképző Főiskola. (L'Institut Bibliothéconomique d'État Kroupskaia, Leningrad.) = Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques. 1959. 13. vol. 4. no. 84-86. p.

2107. HAHN, Barbara: Gyakornokképzés a Német Szövetségi Köztársaságban. (Praktikantenausbildung.) = Bücherrei und Bildung. 1959. 11. Jg. 5. no. 205-207. p.

2108. NIKOLUSSI, Rudolf: Vakok központi könyvtára, Magnetofon könyvtár vakoknak. (Zentralbibliothek für Blinde. - Blindenhörbücherei.) = Bücherrei und Bildung. 1959. 11. Jg. 5. no. 235-240. p.

2109. KING, Alexander: Néhány megjegyzés a Nemzetközi Tudományos Tájékoztatási Konferenciáról, Washington, 1958. november. (Some reflections on the International Conference on Scientific Information, Washington, November 1958.) = Revue de la Documentation, 1959. 26. vol. 1. no. 1-5. p.

2110. A megyei könyvtárak módszertani munkája. Gyakorlati kézikönyv. = Metodiceszkaja rabota oblasznoj biblioteki. Prakticeszkoe poszobie. (Red. szeszt. V. N. Keszsenih.) Moszkva, 1958. Bibl. im. V. I. Lenina, 3-73., 126-163. p.

2111. DUX, W.: A tudományos könyvtáros hivatásának kérdéséhez. (Zum Berufsbild des wissenschaftlichen Bibliothekars.) = Zentralblatt für Bibliothekswesen, 1959. 73. Jg. 1. no. 32-40. p.

2112. AFANASZ'EV, Ju. - MAMAEV, A.: Emeljük a tudományos könyvtárak dolgozóinak képzettségi színvonalát. (Povüsat' kvalifikaciju rabotnikov naucsnuh bibliotek.) = Bibliotekar'. 1959. 6. no. 15-17. p.

2113. SCHUMANN, Wolfgang: Távlatok, tervek, problémák a közművelődési könyvtárhálózat hétéves tervével kapcsolatban. (Perspektiven - Pläne - Probleme.) = Der Bibliothekar. 1959. 13. Jg. 8. Hft. 819-829. p.

2114. Hosszutávú program-vázlat. A FID elnökének előterjesztése. 1959. augusztus. = Outline of a long term policy. Federation Internationale de Documentation. Memorandum by the President. Aug. 1959.

Hága, 1959. 27 p. A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2019-ban 4., 220-235. p.

2115. STAVELEY, Ronald: Megjegyzések az olvasás néhány problémájához. (Notes on some problems in reading.) = Occasional publications. University of London School of Librarianship and Archives. No. 4. London, 1954. 10 p. Bibliogr. 9-10. p.

2116. A Potsdami Városi és Megyei Könyvtár módszertani és hálózati osztályának 1959. évi munkaterve. = Jahresarbeitsplan 1959 der Abteilung Methodik und Inspektion. 6 gépelt oldal. Gépiratból fordítva.

2117. SAARNIO, Lauri: A kórházi könyvtárak pszichiátriai jelentősége. (Sairaalakirjastojen psykiatrisesta merkityksöstä.) = Kirjastoletti. 1956. 49. vuosis. 10. no. 230-233. p.

2118. MASKOVA, M. V.: A bibliográfia elméletének és történetének kérdései az "Általános bibliográfia" c. tankönyvben. (Voproszú teorii i isztorii bibliografii v ucsebnike "Obščesaja bibliografija".) = Szovetszkaja Bibliografija. 1958. 52. no. 41-56. p.

2119. Beszámoló a tudományos tájékoztatás tárgyában 1958 novemberében Washingtonban tartott nemzetközi konferenciáról. (A report of the International Conference on Scientific Information, Washington, november 1958.) = Aslib Proceedings. 1959. 11. vol. 2. no. 37-47. p.

2120. TRENKOV, Hrisztó: Szakbibliográfia. Elmélet. Szervezet. Módszertan. = Szpecialna bibliografija. Teorija. Organizacija. Metodika. Szovetszkaja Bibliografija. 1958. 52. no. 41-56. p.

2121. MÖHLENBROCK, Sigurd: Uj kiadványok a könyvtárépítkezésekről. (Ny litteratur om biblioteksbyggnader.) = Biblioteksbladet. 1959. 44.érg. 4.no. 241-242.p.
2122. HJELMQVIST, Bengt: Önkiszolgálás a könyvtárban. Egy kölcsönzőké-szülékről. (Självtjänning i biblio-tekter. Kring en utlaningsapparat.) = Biblioteksbladet. 1959. 44.érg. 5.no. 321-325.p. Illusztr.
2123. LEVIN, M.I.: A kurrens szakbibliográfia általános módszertani kér-dései. (Obscsesmetodicseszkie proble-mu tekuscesej otraszlevoj bibliogra-fii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 2(54).no. 14-28.p.
2124. PIETSCH, E.: Legközelebbi ten-nivalók a washingtoni Nemzetközi Tu-dományos Tájékoztatási Konferencia után. (Next steps in documentation following the International Confe-rence on Scientific Information.) = Revue de la Documentation. 1959. 26.vol. 1.no. 13-14.p.
2125. FRANCIS, F.C.: A nemzeti könyv-tár szerepe a könyvtári szolgáltatá-sok modernizálásában. (The contribu-tion of the national library to the modern outlook in library services.) = Aslib Proceedings. 1958. 10.vol. 11.no. 267-275.p.
2126. WENDLING, Willi : Tanulókönyv-tár és nyilvános ifjúsági könyvtár. Ifjúságunk képzésének egyik vitatott kérdéséhez. (Schülerbücherei und Öff-entliche Jugendbücherei. Diskussi-onsbeitrag zu einem Bildungsproblem unserer Jugend.) = Bücherei und Bil-dung. 1959. 11.Jg. 6.no. 243-247.p.
2127. MÖHLENBROCK, Sigurd: A könyvtá-
rak és az ifjúság. (Die Bibliotheken
und die Jugend.) = Bücherei und Bil-
dung. 1959. 11.Jg.
2128. A "Der Bibliothekar" 1959/60. évi szerkesztőségi tervének tézisei. Thesen zum Redaktionsplan 1959/60. "Der Bibliothekar". Berlin, [1959.] "Der Bibliothekar" 7 p.
2129. SZAHAROV, V.F. : A szabadpolc-rendszeréről. (Ob otrkrytom dosztup^ok fondam bibliotek.) = Bibliotekar'. 1959. 3.no. 28-34.p. Illusztr.
2130. ZEKALLE, Reiner: A szabványosi-tás újabb szakasza a dokumentáció terén a Német Demokratikus Köztársaságban. (Eine neue Etappe der Stan-dardisierung auf dem Gebiet der Do-kumentation in der Deutschen Demok-ratischen Republik.) = Dokumentation. 1959. 6.Jg. 3.no. 77-82.p.
2131. A közművelődési könyvtárak fej-lődése az NDK-ban. (1947-1958.) (Ent-wicklung des allgemeinen öffentli-chen Bibliothekswesens der DDR 1947-1958.) = Der Bibliothekar. 1959. 13.Jg. 6.no. 595-598.p.
2132. A szocialista könyvtárügy jel-lemző vonásai. Beszámoló Drtina ber-
lini előadásáról. (Dr. Drtina (Prag)
sprach in Berlin. Der Bibliothek-
kar. 1959. 13.Jg. 6.no. 692-694.p.
2133. ZARZEBSKI, Tadeusz: A közműve-lődési könyvtárak az 1958. évben. (Publiczne biblioteki powszechne w roku 1958.) = Bibliotekarz. 1959. 26.rok. 6.no. 164-172.p. Illusztr.
2134. BRISZKMAN, M. - KOPÜLOV, Sz.: Egy hasznos kézikönyv a megyei könyvtá-
rak számára. A "Szprovocno-biblio-
graficseszkaja rabota oblasztnoj
biblioteki (Moszkva, 1958) c. kézi-
könyv bírálata. (Poleznye posobie
dla oblasztnih bibliotek.) = Bib-

TARTALOMJEGYZÉK

	lap
Dux, W.: A tudományos könyvtáros hivatásának kérdéséhez	1-12.
Lelièvre, P.: Könyvtárosképzés Franciaországban	13-22.
Hahn, B.: Gyakornokképzés a Német Szövetségi Köztársaságban	23-26.
Szkrupnev, N.: A leningradi Állami Krupszkaja Könyvtárosképző Főiskola:	27-31.
Afanasz'ev, Ju. - Mamaev, A.: Emeljük a tudományos könyvtárak dolgozóinak képzettségi színvonalát	32-36.
Az angol könyvtárosképzés és a washingtoni konferencia. Levél a szerkesztőhöz	37-39.
Fordítások jegyzéke a könyvtárosképzésről	40-44.

H i r e k

A Magyar Tanácsköztársaság dokumentumainak berlini kiállítása	45.
Előkészületben az Union List of Serials harmadik kiadása	46.
Az ENSZ könyvtárának épülete	46-47.
Amerikai-szovjet könyvcseré	47.
Kelet-európai nyelvekből készült, nyomtatásban meg nem jelent fordítások dokumentációjának terve	47-48.
A Szovjet Könyvtárügyi Tanács munkájából	49.
Új épületbe költözött a frankfurti Deutsche Bibliothek	49.
A marburgi Westdeutsche Bibliothek	49-50.
Dán könyvtárosok a kölcsönzési díj ellen	50.
Konferencia az NDK közművelődési könyvtárainak állomány- gyarapításáról	50-51.
Braille-írás nyomtatása lyukkártyákkal	51.
Az első referenz-könyv Braille írással	51.
Új szovjet katalogizálási szabályzatok	52.
Kongresszusi könyvtár fényeszedőgépe	52.
Hogyan olvasnak az amerikai diákok?	52.
33 év után visszakerült könyv	52-53.

Vend. szótárak bibliográfiája	53.
Az 1958-as év "Legszebb német könyvei"	53.
Fordítási szövegek hanglemezen	53.
Konferencia a "gépi nyelvről"	53.
A "hangos könyv" negyedszázados jubileuma	53-54.
Kevés a könyv a kanadai iskolai könyvtárakban	54.
Rövid hírek	54-55.
A KMK Könyvtártudományi szakkönyvtára által 1960 évre elő- fizetés és csere formájában megrendelt folyóiratok jegyzéke .	56-63.
Fordítások jegyzéke	64-67.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ 6.sz.

F.k.: dr. Jóboru Magda
 Kiadja az Országos Széchényi Könyvtár -
 Könyvtártudományi és Módszertani Központ.
 1959. október 20.
 Példányszám: 450.
 Készült a KMK házi sokszorosítójában.
 (Bp. VIII. Múzeum u.3.)

Az Országos Könyvtárügyi Tanács a múlt év végén két kiadvány-sorozatot indított "Az Országos Könyvtárügyi Tanács Kiadványai" és "Könyvtárosok tapasztalatcseréje" címmel. Eddig megjelentek:

AZ ORSZÁGOS KÖNYVTÁRÜGYI TANÁCS KIADVÁNYAI

- 1.sz. /Gombocz István/: Az UNESCO bibliográfiai munkája. Bp. 1958. 62 p.
- 2.sz. /Takács József/: A könyvtári szolgálat jogi szabályozása. Bp. 1958. 303 p.
- 3.sz. /Berlász Jenő/: Kéziratok katalogizálása. Bp. 1958. 112 p. /Utánnnyomás 1959./
- 4.sz. /Andréka Pálné-Czellár Ferenc/: Műanyag- és rokoniparok osztályozása. Bp. 1958. 81 p.
- 5.sz. /Nagy Julia-Vagács András/: Térképek katalogizálása. Bp. 1958. 64 p. /Utánnnyomás 1959./
- 6.sz. /Póssonyi Erzsébet/: Kisnyomtatványok könyvtári kezelése. Bp. 1958. 41 p. /Utánnnyomás 1959./
- 7.sz. /Vécsey Jenő/: A zeneművek könyvtári címléírása. Bp. 1958. 48 p. /Utánnnyomás 1959./
- 12.sz. Sz.Németh Mária: A központi folyóirat címjegyzék kérdései. Bp. 1959.

KÖNYVTÁROSOK TAPASZTALATCSERÉJE

- 1.sz. Külföldi tanulmányutak 1957. Bp. 1958. 99 p.

A kiadványok beszerezhetők: Á.K.V. Könyvtárellátó, Budapest, VI., Népköztársaság utja 16.